

ЕВРОПЕЙСКИ ДНЕВЕН РЕД ЗА КУЛТУРА

РАБОТЕН ПЛАН ЗА КУЛТУРА

2011 - 2014

ДЕКЕМВРИ 2014 г.

РЪКОВОДСТВО ЗА ПОЛИТИКА ЗА

РЕЗИДЕНЦИИ ЗА АРТИСТИ

ОТВОРЕН МЕТОД ЗА КООРДИНАЦИЯ (ОМК)

РАБОТНА ГРУПА НА ЕКСПЕРТИ НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ ЗА
РЕЗИДЕНЦИИТЕ ЗА АРТИСТИ

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение

- 1.1. Резиденции за художници
- 1.2. Определение
- 1.3. Контекст на Ръководството на за политика
- 1.4. Мандат на Работната ОМК група за резиденциите за артисти
- 1.5. Работен метод и график на Работната ОМК група
- 1.6. Целеви групи и цел на Ръководството на за политика
- 1.7. Бележка на примерите, използвани в текста

2. Общ преглед на резиденциите за артисти

- 2.1. Явлението резиденции за артисти
- 2.2. Време на резиденциите за артисти
- 2.3. Мащаб на резиденциите за артисти
- 2.4. Видове резиденции за артисти

3. Тенденции

- 3.1. Резиденции и нови партньорства
- 3.2. Резиденции за артисти с положителен ефект за градовете и регионите
- 3.3. Резиденциите за артисти „Убежище“
- 3.4. Резиденциите за артисти и екологична устойчивост
- 3.5. Виртуални резиденции

4. Ползи и фактори за успех за подготовка, организиране и поддържане на резиденции

- 4.1. Ползи от програмите за резиденции за артисти
- 4.2. Ключови фактори за успех за програмите за резиденции за артисти

5. Финансиране на резиденции за артисти

- 5.1. Въведение
- 5.2. Разходи за реализирането на резидентска програма
- 5.3. Източници на финансиране
- 5.4. Публично финансиране
- 5.5. Схеми за финансиране на ЕС
- 5.6. Смесени модели
- 5.7. Данъчно облагане

6. Мрежи, работа в мрежи и платформи за артисти

7. Неравенства

8. Изводи и препоръки

8.1. Изводи

8.2. Препоръки

Приложение 1

Резиденции за артисти – крако есе на техния произход и развитие

Приложение 2

Представяне по държави

Приложение 3

Работната ОМК група за резиденции за артисти
(Работен план за култура 2011-2014 г.)

Приложение 4

Проучване на изследвания, доклади и възможности в областта на резиденциите и мобилността за артисти

Посвещаваме това ръководство за
политика на нашия колега Вернер
Вебър, координатор по
европейските въпроси на
Комисаря за култура и медии на
Федералното правителство на
Германия.

Всички ние помним
приветливостта, щедростта и
компетентността на Вернер по
всички въпроси на културата.

Членовете на Работната ОМК група за
резиденции за артисти

Резиденциите за артисти са се превърнали част от кариерата на множество артисти. Те играят важна роля в подпомагането и катализирането на способността на артистите да гастролират по света. Те също така са се превърнали във важен елемент на (местната) съвременна арт сцена, свързваща местния с глобалния свят на изкуството.

Участието на артистите в резидентни програми изгражда мостове между държавите и културите и допринася за културното многообразие. Резиденциите за артисти са безценно допълнение към краткосрочния културен обмен, тъй като позволяват на артистите да развият по-задълбочено разбиране на обществата и културите, които са техни домакини. В същото време те създават възможности за проникване в културната канава на собствената история на всеки участващ артист. Като следствие артистите и културният обмен и сътрудничество чрез резидентни програми могат да увеличат разбирателството между държавите и културите. Всичко това е особено съществено във времена на политическо и икономическо напрежение и когато общественото мнение и нагласите в цяла Европа показват признаци на културна нетолерантност.

1.2. Определение

„Резиденции за артисти“ е отворено и флуидно понятие. Сега то обхваща широк спектър на дейност и ангажимент. Новите технологии предлагат нови преживявания, в това число резиденции в цифровото пространство.¹ Групата за ОМК използва прагматичен подход в определянето на резиденциите, който дава възможност за спомогателни промени и същевременно запазва същността на явленията, които определя.

„Резиденциите за артисти осигуряват на артистите и други с творчески професии време, пространство и ресурси за индивидуална или колективна работа в области на тяхната практика, които се нуждаят от задълбочен размисъл или фокус“.

Обикновено резиденциите за артисти предлагат настаняване, творчески напътствия, подкрепа за продукцията и/или възможност за представяне. Резиденциите все по-често са тематични, като артистите - резиденти работят с други артисти, учени и професионалисти от разнообразни дисциплини и сектори и/или работят в определени общности по конкретни теми. Резиденции за артисти може да изискват материален резултат от рода на творческа продукция, изложба, проект, уъркшоп, съвместна проява или да заявят, че няма предварително определен резултат.

1.3. Контекст на Ръководството на политиката

Според Член 167 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) Съюзът отчита културните аспекти в своите действия по разпоредбите на Договорите и по-конкретно за съблюдаване и насърчаване на многообразието от култури. Една от целите на Европейския дневен ред за култура от 16 ноември 2007 т.е да се застъпи за насърчаването на културното многообразие и межкултурния диалог, както и да популяризира културата като жизнено важен елемент на международните отношения в Съюза. Тези цели по отношение на културата съответстват и на стратегията Европа 2020.²

Межкултурният диалог и подкрепата за мобилност на артистите следователно са стълбовете на културната политика на ниво ЕС

Активното насърчаване на мобилността на артистите и културните организации от Европейския съюз и неговите държави членки допринася за формиране на общо европейско културно пространство, изгражда чувство за принадлежност, поощрява участието в европейски проекти и подпомага европейската интеграция. Резидентните програми за артисти играят специфична и много важна роля в този контекст.

Европейският Дневен ред за култура въведе Отворения метод за координация (ОМК) като „лека“, но структурирана форма на сътрудничество между държавите членки на ЕС в областта на културата. ОМК се доказва като ефективно средство за решаването на редица въпроси, свързани с мобилността на артистите.

По Работния план на Съвета за култура 2008-2010 г. първата ОМК група от национални експерти по мобилност на артистите публикува през 2010 г. доклад за „Подобряване на условията в подкрепа на мобилността на артистите и професионалистите в културата“ с препоръки към Европейската комисия, държавите членки на ЕС и културния сектор.³

Отчитайки тези препоръки, мобилността на артистите продължи да бъде приоритет на политиката в Работния план на Съвета за култура 2011-2014 г.⁴ Бяха използвани серия от действия и инструменти, в това число ОМК, за решаването на въпроси, свързани с мобилността.

По-конкретно Работната група по ОМК на експертите на държавите членки на ЕС оцени програмите за подпомагане на мобилността, идентифицира примери за добри практики и издаде доклад за политиката „Изграждане на солидна рамка за мобилност на артистите: пет ключови принципа“ през 2012 г.⁵

Освен това фокусът на ниво ЕС също е върху подобряване на условията за подпомагане на мобилността в рамките на ЕС и международната мобилност и намаляване на съществуващите препятствия, в това число:

- 2011 г. – “Информационни стандарти за мобилност за мобилността на артистите и професионалистите в културата”⁶, ключов документ на експертната група, формирана от Комисията с насоки за общо съдържание и стандарти за качество за създаване или по-нататъшно развитие на услугите за информиране и съвети за мобилните артисти. държавите членки на ЕС вече са започнали да изпълняват тези препоръки (напри. Германия и Австрия).
- 2013 г. – Тематичен семинар, организиран от Европейската комисия за мобилността на артистите и административните практики, свързани с Шенгенските визи. Семинарът събра за първи път службите на Европейската комисия, експертите на държавите членки на ЕС от министерствата на културата и външните работи и представители на културния сектор за обсъждане на препятствията, свързани с Шенгенските визи за международни артисти и за обмен на добри практики.
- 2014 г. – Тематичен семинар, организиран от Европейската комисия за мобилността на артистите и административните практики, свързани със социалната закрила и данъчното облагане. Този втори семинар събра службите на Европейската комисия, експертите на държавите членки на ЕС от министерствата на културата и на труда/заетостта/финансите, академичните среди, данъчните власти, профсъюзите и културни организации, за да анализират и адресират препятствията,

3

http://ec.europa.eu/culture/policy/cultural-creative-industries/documents/artist-mobility_en.pdf

4

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2010:325:TOC>

5

http://ec.europa.eu/culture/library/reports/artist-mobility-report_en.pdf

1.4. Мандат на Работната ОМК група за резиденциите за артисти

Според мандата на Работната група ОМК, както е описан в Работния план за култура 2011-2014 г.⁶ експертите ще идентифицират фактори за успех в подготовката, провеждането и последващи дейности, свързани с резиденциите за артисти със специален акцент върху изграждането на капацитет и върху целта за намаляване на дисбаланса в приемащите/изпращащите резиденции. Идентифицираната добра практика трябва да помогне за изграждане на капацитет както в ЕС, така и на резиденциите на трети държави и да подпомогне изграждането на мрежи на ниво ЕС. Настоящото Ръководство за политика е окончателния продукт на общата работа на ОМК групата.

Мандатът на Съвета поиска от групата да разгледа въпроса за дисбаланса в резиденциите за артисти. Членовете на ОМК групата са приели, че това означава диспропорция на артистите в резиденциите с произход от ЕС спрямо тези с произход извън ЕС, но също и съществуването на дисбаланс вътре в ЕС (Север/Юг & Изток/Запад). Това по мнение на групата е резултат от друг вид дисбаланс, разгледан в глава 7 от Ръководството за политика.

1.5. Работен метод и график на Работната ОМК група⁷

Работата на Групата за Отворен метод на координация (ОМК) от експерти на държавите членки на ЕС по Резиденциите за артисти беше извършена в пет пленарни срещи и срещи на подгрупи в периода 2013 – 2014 г. Втората и четвъртата среща, съчетани с проучвателни посещения, бяха проведени във Варшава, Полша и Валета, Малта по покана на националните власти. Сесия за подготовката на настоящия доклад беше проведена в Брюксел на 9 юли 2014 г. с участието на експерти от Ирландия, Малта и Белгия (фламандска общност). Последната (5та) среща на Работната ОМК група беше проведена в Брюксел на 15 & 16 октомври 2014 г.

Председатели на срещите бяха Ивет Боран Джоунс, Visiting Arts (UK) и Мария Тюрлингс, Dutch Culture/TransArtists (NL). Европейската комисия осигури логистична и техническа подкрепа на ОМК групата.

1.6. Целеви групи и цел на Ръководството за политика

Целевите групи на това Ръководство за политика са определящите политиката и по-конкретно национални, регионални и местни власти в държавите членки на ЕС, културни организации (включително резиденции за артисти) в държавите членки и страните кандидатки, практики, потенциални спонсори и частния сектор.

Целта на Ръководството за политика е да предостави анализ на стойността на резиденциите за артисти и да намери примери за добра практика. То разглежда и най-новите тенденции, ползи и фактори за успех, за да информира вземащите решения и практиците за най-добрите начини за подкрепа и развитие на резидентните програми в 21 век.

1.7. Бележка за примерите, използвани в текста

ОМК групата реши да илюстрира текста с множество примери. Изборът предпочете вдъхновяващи, понякога не твърде очевидни примери, за да покаже разнообразието в областта на резиденциите, вместо по-класическите и добре известни инициативи. Въпреки, че тези резиденции се вменят в текста, те не бива да се възприемат ограничаващи с това, което илюстрират, нито като изчерпателни.

ОБЩ ПРЕГЛЕД НА РЕЗИДЕНЦИИТЕ ЗА АРТИСТИ

2

ОБЩ ПРЕГЛЕД НА РЕЗИДЕНЦИИТЕ ЗА АРТИСТИ

2.1. Явлението резиденции за артисти

Резиденциите за артисти не са ново явление.⁸ През последните години обаче се наблюдава бърз растеж на възможностите и се отдава все по-голямо значение на ролята на резиденциите в кариерата на артистите.

Съществува голямо разнообразие от причини артистите да се ангажират с резиденции, както и все по-голямо разнообразие на артистите, които участват в тях. Много артисти, току-що завършили колеж и висше образование, гледат на резиденциите като на първа стъпка в професионалния си живот, докато други, по-утвърдени, си вземат отпуск, за да отидат в резиденция или гледат на нея като на почивка в средата на кариерата си.⁹

Интересно е да се отбележи, че с изключение на отпуска за образователни цели и сабатичната година в академията, резиденциите не се срещат в същата степен в други сфери, както в изкуствата. Като се има предвид, че личното развитие и формирането на мрежи не са запазени за артистичния свят, трябва да има и други причини резиденциите да са толкова важни за артистите.

Една важна разлика между кариерата на артиста и други кариери е, че за артистите няма ясна кариерна крива. Освен това за да изкарват прехраната си, артистите много често съчетават своята артистична дейност с друга, която не е свързана с изкуството. За да преследват артистичното си развитие, артистите трябва да могат да създават дистанция от допълнителните си дейности. Правейки това физически (резиденция) е ефективен начин за връщане на фокуса обратно върху творчеството. Някои резиденции предлагат и стипендия в допълнение към мястото за работа и живот, което помага на артистите да покриват разходите си.

Резиденциите дават възможност на артистите за работа на терен и на място, често пъти с местни партньори, за да издирят, събират, изследват и генерират нови перспективи. Този вид „включено изследване“ допринася за общественото и професионално разбиране. То утвърждава концепцията за резиденциите за артисти като клетки на знание и алтернативни академии.

Струва си обаче да се отбележи, че в съвременната арт практика голям брой проекти в изкуствата се основават на изследвания. Модерните артисти създават собствени процеси, провеждат изследване на местата, които наподобяват резиденция. За този вид процес артистът не разчита на съществуващи структури. За това в тази област може да възникне нов вид подкрепяща структура за подпомагане на дългосрочни изследователски проекти. Тук разглеждаме явлението резиденция, като отчитаме тази съвременна практика на артистите и правим разграничение между работата чрез изследователска практика и престоя в резиденция.

8

Виж също и Приложение 3.

9

Виж Приложение 1 за кратка история на практиката

2.2. Време на резиденциите за артисти

Предпочитаното време за престой в резиденция е различно за различните артистични форми и артисти. Индивидуалните артисти, като например художници и писатели, често предпочитат по-продължителен престой, докато артистите, работещи в колективен формат като танцьори и театрални актьори предпочитат по-краткосрочен. Като цяло е налице тенденцията към прекарване на по-кратко време в резиденция.

Докато по-рано обичайните резиденции са били за 6-12 месеца, днес е много по-вероятно те да се провеждат за 3 месеца, 6 седмици и дори до възникващи едnodневни форми. Това отразява настоящите икономически реалности и в случая с международните артисти фактът, че правилата за имиграция/визи не позволяват по-дълъг период от 3 месеца временен престой в една държава членка на ЕС.

2.3. Машаб на резиденциите за артисти

В наши дни се организират резиденции от много малък машаб, дори „нано-резиденции“. Заради своя машаб много от тези инициативи остават извън обхвата на радара. Това са форми, вариращи от „каучсърфинг“ практиката на отделен артист до артисти, които редовно канят свои колеги за съвместна работа при себе си.

ПРИМЕР

- > Малтийският артист Норберт Франсис Атард кани международни артисти да живеят и работят за определен период в Гозо Контемпорари, управлявана от него като място за срещи за местни артисти и международни гости. <http://norbertattard.com/en/gozo-contemporary>

Едновременно с това големите резиденции продължават да съществуват.

ПРИМЕРИ

- > Програма резиденция за артисти, управлявана от кабинета на Федералния канцлер и Култур Контакт, Австрия. Сътрудничеството е осигурило 50 резиденции във Виена през 2015 г. за артисти от визуалните изкуства, писатели, танцьори и хореографи, композитори, куратори и преподаватели. www.kulturkontakt.or.at
- > Творчески център Артелес, Финландия е една от най-големите и най-международни творчески резиденции в Скандинавия. Центърът се управлява от Артелес, нестопанска организация и приема над 90 избрани художници, куратори, музиканти, писатели, актьори, фотографи, дизайнери и архитекти годишно. Той организира и културни срещи, дискусии и събития и провежда образователни, изследователски и издателски дейности. <http://www.arteles.org/>

2.4. Видове резиденции за артисти

Резиденциите за артисти обикновено са с фокус или върху чисто артистично развитие или върху предварително определена цел или политика – вторият вид са тематичните резиденции. През последните години броят на тематичните резиденции бележи значителен растеж сред организаторите от сектора на изкуствата, но и сред външни за него. Възможно това да е ефектът от увеличаващото се признание на ценността на артистичния и творчески потенциал в обществото. Макар мнозинството от резиденциите все още да са в областта на визуалните изкуства, налице е силна тенденция към включването на други области на изкуствата, между-дисциплинарни и между-секторни резиденции. Това разширява обхвата и формите на резиденциите.

Според нас би било полезно да приложим следната категоризация на резиденциите, като не отхвърляме възможността за други типологии и/или класификации:

2.4.1. „Класическият“ модел на резиденция

Навсякъде по света и в Европа правителствата и фондовете инвестират в институционални резиденции. Тези организации често имат утвърдена и солидна репутация в света на изкуството. Те предлагат обществени програми (изложби, отворени врати, срещи, „кафенета“), насочени към основната дейност, тоест резиденциите за артисти. Програмите имат подчертан фокус върху развитието на артистите и/или развитието на творбите.

Резиденциите разчитат и на посещенията на куратори, съставители на програми и колекционери, привлечени от репутацията на институцията или поканени от организацията, които в идеалния случай са избрани така, че да отговарят на профила на артиста. Затова този вид резиденции представляват хъб за артистични и творчески срещи и обмен.

ПРИМЕРИ

- > Яспис, Международната програма за визуални артисти на Шведския комитет за подпомагане на изкуствата, Стокхолм, Швеция
www.konstnarsnamnden.se
- > Künstlerhaus Bethanien, Берлин, Германия www.bethanien.de
- > Akademie Schloss Solitude, Щутгарт, Германия
www.akademie-solitude.de
- > Rijksakademie, Амстердам, Нидерландия
www.rijksakademie.nl
- > HIAP Хелзинки, Финландия
www.hiap.fi

2.4.2. Резиденции, свързани с институции и фестивали за изкуства¹⁰

Тези резиденции са разположени в съвременен арт център или институция и следователно се възползват от близостта на активна творческа среда с нейното професионално управление, промоция, утвърдена публика и заинтересовани посетители и участници. Често има очакване или възможност за представяне или текуща работа с обсъждания и обратна връзка от други професионалисти или от публиката.

ПРИМЕРИ

- > A-I-R лаборатория CCA Ujazdowski Castle, Варшава, Полша. Лабораторията A-I-R организира международна резидентна програма в Центъра за съвременно изкуство Ujazdowski Castle във Варшава.
<http://www.csw.art.pl/index.php?action=air>
- > Wiels, Брюксел, Белгия се намира в бивша пивоварна и работи като Център за съвременно изкуство, организиращ изложби, резиденции, филми и образователни програми, лекции, често в сътрудничество с други институти по изкуствата в Брюксел.
www.wiels.org
- > Künstlerhaus Büchsenhausen, Инсбрук, Австрия. Обединява две програми под покрива на Международната програма за стипендии за изкуство и теория и студия в Тирол за артисти, които имат нужда от пространство, за да работят в професионално интересна среда.
<http://buchsenhausen.at>
- > Платформа Revólver, Лисабон, Португалия е независима арт организация, която включва пространство за международни изложби, рез. програма и др. .
www.artecapital.net/plataforma.php
- > Хотел Марко, Испания. В този проект пространството около Музея за съвременно изкуство на Виго (MARCO) е преобразувано като „Хотел МАРКО“. Куратори, артисти и изследователи изследват конкретния контекст като част от резидентна програма. Освен това то може да се използва Освен това то може да се използва като хотелска стая, където хората правят резервации, плащат и се наслаждават на преживяването на живеят в изложбено пространство, организирано като произведение на изкуството и разположено в и около Музея.
www.marcovigo.com

Някои театри или оркестри приемат артисти в резиденция за по-дълги периоди. Целта на този вид резиденции обикновено е по-тясно свързана с бъдеща продукция, където артистът или използва ресурсите на организацията-домакин, или влиза в творческо сътрудничество.

ПРИМЕРИ

- > Артисти в резиденция в Toneelhuis, градският театър на Антверпен, Белгия. Toneelhuis е домакин на многогодишни резиденции за театрални трупи и отделни артисти. Те имат възможност да ползват театъра, за да поставят, продуцират и разпространяват съвместни продукции с театъра.

<http://toneelhuis.be>

- > Mala Performerska Scena, Загреб, Хърватия е арт организация в областта на новото цирково изкуство. Тя организира резиденции с други партньори, основно за бъдещи продукции. В допълнение предлага и резиденции за журналисти в новия цирк в рамката на проекта „Разопаковай изкуството“. Резиденциите за артисти в областта на цирка се организират в партньорство с други арт организации и фестивали.

www.cirkus.hr

- > Национална танцова компания Испания предлага творчески резиденции за млади, дебютиращи артисти и трупи. Избрани артисти са канени да създават, репетират и поставят свои творби в компанията.

<http://cndanza.mcu.es/en/in-the-community/residencies>

2.4.3. Центрове за резиденции, водени от артисти

Създадени от професионалисти в сферата на изкуствата, тези резиденции развиват профил, основан на приоритетите на своите учредители. Сред тях има малки организации, поддържани от артисти и организации, които са съществен свързващ елемент от местната артистична сцена. Поради връзката с личността и приоритетите на създателите и екипа, тези резиденции често имат ясен профил с фокус върху конкретен сектор или конкретна мрежа.

ПРИМЕРИ

- > Танцов център Дерида, София, България. Независима културна единица в София. Това е единствената организация в България, която осигурява възможност и пространство за представители на независимия арт сектор в областта на съвременния танц, театър и интердисциплинарни изкуства за професионално развитие, работа по постановки чрез резидентски програми и представяне на техните спектакли.

www.derida-dance.com

- > BLOK – Градски фестивал, Хърватия. Кураторски колектив BLOK провежда Градски фестивал и в тази рамка организира резиденции за артисти. Канят се артисти за провеждане на конкретни проучвания на място с прилагане на колаборативни и интердисциплинарни подходи. Проектите, които се реализират редовно, повдигат въпроси с голяма социална значимост и протичат в публичната сфера.

www.blok.hr

2.4.4. Резиденции за изследователска дейност

Артистите в тази група използват изследователски процеси при изграждане на преживяването в резиденцията. Понякога те произвеждат решения и алтернативни подходи към въпросите, възникващи от изследователската работа. Резиденциите, основани на изследователска дейност, се различават от тематичните резиденции (виж по-долу) най-вече по затворения характер на взаимоотношенията на артистите с хората и местата, с и на които работят

ПРИМЕРИ

- > Джийн Ван Хеесвийк (Нидерландия) стъпва на идеята, че общностите се трябва да произвеждат съвместно собственото си бъдеще. С тази идея тя се внедрява в продължение на години в общности от Ротердам до Ливърпул и работи с тях за подобряване на кварталите и овластяването им за изграждане на собственото им бъдеще. Тя нарича това „радикализиране на местното“. www.jeanneworks.net
- > Бенджамин Дебузере и Вутер Де Реве (Белгия) са провели проучване през 2013 г. на Templehofer Feld (‘летище Темпелхоф, Берлин) по време на престоя си в резиденция на Александърплац в Берлин. http://www.onthf.com/On_THF/On_Tempelhofer_Feld.html
- > Колекция DutchCulture|TransArtists AiR: „Под прикритие“. Артист може да бъде всеки: антрополог, шпионин, шофьор на такси, финансов брокер и кой ли още не. Тази колекция е съсредоточена върху внедрените артисти и резиденции, които са „под прикритие“, тоест участниците се смесват с общност, система или компания. www.transartists.org/dutchculturetransartists-air-collection

2.4.5. Тематични резиденции

Тематичните резиденции обхващат всякакви видове подходи, но онова, което ги обединява, е че предназначението на резиденцията не се свежда само до творческо развитие. От артистите се изисква да дадат принос по обща тема. Примерите включват резиденции, организирани в чест на конкретно културно наследство или регионална идентичност.

- > Cape Farewell, Великобритания. Cape Farewell използва понятието експедиция – в артистичен, островен, градски и концептуален план – за да проучва научни, социални и икономически реалности, водещи до промени в климата и да вдъхновява създаването на изкуство с фокус върху климата. Cape Farewell събира артисти, учени и комуникатори, за да стимулира производството на изкуство, основано на научни изследвания.

www.capefarewell.com

- > Satellietgroep, Нидерландия. Дългосрочният проект 'Badgast' в Хага/Шевенинген цели изследване на натиска върху обществената, социалната и културната употреба на крайбрежието. Satellietgroep разработва концепции и стратегии, насочени към нов подход към бъдещите крайбрежни градски зони.

www.satellietgroep.nl

- > Moving landscape #2 е проект на Пепе Неро в контекста на проекта G.A.P. (Градът като участваща художествена галерия), териториална лаборатория за арт експерименти и съвременен език в регион Пулия, Италия. От 2011 г. Пепе Неро поддържа и предприема инициативи, насочени към процесите на участие на активните граждани за възраждане на нефункциониращи обществени пространства и подкрепа за диверсификацията на местните предприятия.

www.neropepe.it/artists-in-residence-program/

2.4.6. Резиденции, основани на продукции

В този случай разработването и практическата реализация на идея/проект е основна цел. Организацията предлага инфраструктура, материали и/или ноу-хау. Формата наподобява възлагане, но процесът е част от крайната продукция. Много от резиденциите по дисциплини попадат в тази категория.

ПРИМЕРИ

- > Amsterdam Grafisch Atelier (AGA), Амстердам, Нидерландия. Програмата резиденция за артисти на AGA цели подпомагане на изследователска работа и развитие на нови творби в графичната област (както традиционни техники, така и нови форми на дигитално изкуство). Студиото осигурява разнообразни помещения, техники и експертиза за артисти и им дава възможност да създават и да развиват творбите си. Освен това AGA прави висококачествени отпечатьци от класическите занаяти до модерните цифрови технологии по поръчка на художници, дизайнери, културни институти и организации.
<http://amsterdamsgrafischatelier.nl>
- > Шотландски скулптурен уъркшоп (SSW), Абърдийншир, Великобритания. Освен че предлага традиционния модел на резиденция, обучение и възможности за изложби за артисти от визуалните изкуства, SSW осигурява и производствени резиденции.
www.ssw.org.uk
- > Балтийски център за писатели и преводачи, Висби, Швеция е международен резидентен център за писатели и преводачи на художествена литература. Центърът функционира като място за работа и срещи за занимаващи се с литература и постоянно организира семинари и други проекти.
www.bcwt.org
- > Международен център за писатели и преводачи, остров Родос, Гърция. Основната цел е предоставяне на безплатно настаняване на писатели и преводачи за период от две до шест седмици. Освен това той подкрепя нови творци, основно чрез предоставяне на безвъзмездна помощ, награди и популяризиране и стипендии, както и чрез организирането на специални образователни програми, публикации, конференции, семинари и културни събития. Като черпи от историята и мултикултурното наследство на остров Родос, той цели да привлече писатели и преводачи от всички географски региони около острова и посредници между тяхната работа и местното общество. <http://www.writerscenter.gr/en.html>

2.4.7. Интердисциплинарни и междусекторни резиденции¹¹

Резиденциите за артисти могат да приемат артисти, работещи с разнообразни медии, в различни дисциплини и сфери на изкуството. Както артистите, така и домакините на резиденцията изследват възможностите за сътрудничество с партньори от други сектори извън света на изкуството.

ПРИМЕРИ

- > Арт Колония Nida (NAC), Литва. NAC е място за срещи за опитни и дебютиращи артисти във всички дисциплини. В основата на нейните дейности стоят артистични, кураторски и образователни процеси, които са с фокус предимно върху професионалното развитие на артистите и неформалното обучение на младите. <http://nidacolony.lt/en>
- > Резидентна програма Kulttuurikauppila в Ли, Финландия е свързана с общинските начални училища и колежите по изкуства и създава международен колеж по изкуствата. Образованието е интегрирано във всички дисциплини и част от партньорството е международно, като актуализира образованието за преподаватели по изкуствата. Формират се партньорства и с политехнически училища и университети. Артистите в резидентната програма популяризират профила на община Ли и тя е приета като пример за модел на образователна програма по изкуствата. <http://www.kulttuurikauppila.fi/frontpage>
- > Pollinaria в Абрузо, Италия е концепция за резиденция за възстановяване на селскостопанската среда. Това е радикална и многостранна програма, предназначена за създаването на нов селски архетип. Проектите се развиват постоянно в ефективното взаимодействие между изкуство, наука, селско стопанство и други дисциплини. <http://www.pollinaria.org>
- > Колежът Prix Ars Electronica [Collide@CERN](http://www.aec.at/prix/en/collide/) is е звеното за дигитални изкуства на тригодишната програма [Collide@CERN](http://www.aec.at/prix/en/collide/), създадена през 2011 г. Целта на наградата Prix Ars Electronica [Collide@CERN](http://www.aec.at/prix/en/collide/) е да отведе дигиталното творчество до нови измерения, като събере умовете на учените с въображението на артистите. Тя се стреми да ускори иновациите в културата в 21 век, като създава нови измерения на дигиталното изкуство, вдъхновени от идеите, инженерната и научната мисъл, генерирани в ЦЕРН и сътворени от спечелилите артисти съвместно с трансдисциплинарната експертиза на екипа на FutureLab в Ars Electronica. <http://www.aec.at/prix/en/collide/>

3

ТЕНДЕНЦИИ

3.1. Резиденции и нови партньорства

ОМК групата идентифицира редица предизвикателства в начина, по който са структурирани и управлявани резиденциите. Някои от промените са пряк резултат от икономическия спад, а други са резултат от нуждата от адаптиране към социалните и други предизвикателства. Сред тях е значима тенденцията към диверсификация на партньорите както по отношение на заинтересованите страни и донорите, така и цялостно към възприемане на по-плуралистичен подход към програмите за резиденции за артисти.

Трябва да се отбележи, че тези нови партньорства не означават просто нови модели на финансиране на резиденциите. В центъра на партньорството е сътрудничеството и взаимодействието и точно този аспект беше от интерес за ОМК групата. Разглеждайки този въпрос, ние отчетохме доклада на работната ОМК група за „Творческите партньорства“ от март 2014 г.¹²

3.1.1. Какво имаме предвид под нови партньорства?

Новите партньорства са партньорства между страните, които финансират, организират, осигуряват домакинството, управляват или подпомагат резиденциите за артисти. Партньорство съществува, когато:

- Има ползи за всички участващи страни;
- Има инвестиция (не непременно финансова) от всички страни, и
- Има учене и/или трансфер на умения и знания между страните.

3.1.2. Защо се развиват нови партньорства?

Идентифицирайки партньорствата като възникваща и развиваща се тема в областта на резиденциите за артисти, ОМК групата стигна до заключението, че редица културни, икономически и обществени фактори упражняват влияние, сред които:

- Арт практиките се променят: налице е засилваща се тенденция в посока методи за създаване на изкуство, които са естествено основани на самата идея за партньорство, взаимодействие и участие. Самото изкуство изисква и е резултат от партньорство и обмен. Резиденциите осигуряват място, където партньорите да се срещат и където могат да се градят и развиват взаимодействия.
- Интердисциплинарни практики: историческите бариери между и в рамките на арт форми/жанрове/дисциплини изчезват. Артистите все повече изследват възможности за взаимодействие, учене от и споделяне с колеги от други форми и практики на изкуството. Резиденциите осигуряват неутрално пространство за такива взаимодействия.
- Финансов натиск: споделянето на разходи и ресурси е голям стимул за всички организации в сферата на изкуствата. Необходимите компромиси при такъв вид организация са много по-незначителни от ползите.
- Комуникации и нови технологии: новите технологии, особено в комуникациите и социалните медии, улесниха създаването на нови мрежи, способността за намиране на съмишленици, способността за споделяне на ресурси и разширяване на възможностите

- Допълващи се цели с други сектори: сега, когато историческите институционални бариери стават все по-гъвкави и практиките в изкуството стават все по-отворени, засиленото взаимодействие между различните сектори е осезаемо. Например учени или еколози засилват интереса си към онова, което изкуството може да им предложи и обратно, артистите проявяват интерес към проучването на въпроси и идеи, характерни за други сектори. Затова резиденции, които позволяват на артисти и учени или дори на артисти и статистици да работят заедно са все по-често явление.
- Социални и обществени: силата на изкуствата да влияят положително на социалната и обществената ситуация е призната отдавна и все повече се превръща в приоритетна област за държавните агенции, които инвестират в изкуствата. Дългосрочният, местен и ангажиран характер на резиденциите ги прави особено подходящи като механизъм за тази форма на арт практика и участие.
- Потенциал за популяризиране: търсенето на културни продукти и събития в Европа се увеличава. Налице е глобална конкуренция за привличане на обучени професионалисти в изкуствата между държавите. За да се конкурират успешно държавите и особено различните региони трябва да създадат иновативни начини за утвърждаване на своята културна и творческа уникалност. Резиденциите могат да предложат решения за популяризиране на културния и творческия потенциал на периферните райони в Европа.

3.1.3. /кой участва в нови партньорства?

В партньорствата за резиденции участват голямо разнообразие от организации и институции. Новите партньорства могат да включват съществуващи модели на резиденции, които се разклоняват, за да включат нови възможности или да осигурят ново финансиране.

Най-важният вид ново партньорство обаче е онова, което включва широк кръг от партньори извън традиционните арт институции или извън сектора на изкуствата като цяло.

То може да включва приноса на:

- Други сектори от публичната или частната сфера (неартистични) – резултатът са резиденции, подпомагащи артистите от други сектори, например артисти, работещи с еколози/учени/бизнеса/производители/технологии.
- Други институции и агенции от публичната или частната сфера (не-артистични) – резултатът са резиденции, подпомагащи артистите, работещи в контекста на определено място или определена общност, например артисти, работещи в резиденции в болници/училища/обществени места/на работно място.
- Геополитически определени власти – градски/регионални власти, инициативи за развитие.
- Артистите засилват ролята си в инициативата за, създаването и управлението на резиденции.

3.1.4. Успешни партньорства в резиденции за артисти

Успехът на партньорствата се определя от онова, което партньорите получават от взаимодействието, но и от онова, което влагат. Важно е участващите партньори да са наясно със собствените си цели, а целите на участващите партньори може да не са непременно споделени. Възможност за партньорите е важно да се споразумеят, че успешните резиденции имат по-скоро допълващи се, отколкото споделени цели. С други думи, всички партньори внасят нещо уникално и различно в партньорството и поради тази причина ценят повече приноса на всеки.

Партньорството е взаимоотношение. Затова инвестирането на време в развитието на партньорството е важно, както и доверието и ангажимента. Успешните бизнес партньорства често се изграждат и развиват на основата на добри лични взаимоотношения. Значението на личната връзка в развитието на успешно партньорство за резиденция не бива да се подценява.

Партньорствата могат да прераснат в дългосрочно взаимодействие и да станат безсрочни. И двата модела могат да бъдат успешни, ако предварително бъдат определени ясни цели и, в случаите на проекти с ограничен срок, се помисли за наследството на проекта.

ПРИМЕРИ

- > TRADUKI е европейска мрежа за литература и книги, включваща Албания, Австрия, Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Германия, Косово¹³, Лихтенщайн, Бивша югославска република Македония, Румъния, Сърбия, Словения и Швейцария. През 2009 г. са създадени резидентни програми с първоначалната помощ на TRADUKI, резултат от сътрудничеството и партньорството между литературни асоциации, издателства, литературни фестивали, литературни центрове и местни общности. За пръв път програма за резиденция за писатели са предприети в Сплит, Сараево, Белград, Тирана, Прищина и Скопие.

www.traduki.eu

- > Творчески резиденции Spark във фирми, Ирландия. Този пример демонстрира успешно партньорство между местни власти, местен бизнес и културния сектор, в резултат на което се организират резиденции за артисти в широк диапазон от видове работна среда като фабрики, пекарни, полицейски управления и офиси.

www.leitrimcoco.ie/eng/News/SPARK-creative-residencies-in-companies.html

- > Dar al-Ma'mûn, Маракеш, Мароко е пример за успешно взаимодействие между хотел Fellaḥ, културен център Dar al-Ma'mûn и местната общност. Резидентната програма за артисти се самоиздържа благодарение на патронажа на хотел Fellaḥ, разположен в околностите на Маракеш. Dar al-Ma'mûn осигурява множество културни дейности и ресурси като изложбени площи, библиотека с над 10,000 заглавия на арабски и френски, изследователски център за литературни преводи и културни и образователни дейности за деца и възрастни.

<http://dam-arts.org/en/#/en/2>

3.1.5. Роля на посредниците

ОМК групата идентифицира също и важната роля на посредниците, които подпомагат взаимодействията и партньорствата. Лице или организация, радващи се на доверието на една или повече страни, които могат да идентифицират нуждите и възможностите на всички страни и могат да ги обединят, играят ключова роля в създаването и функционирането на успешни партньорства. В много случаи посредническата роля е най-важна в откриването на възможности, създаването на партньорства и гарантирането на успеха на резиденциите.

Служителите в сектор изкуство на местните/регионалните/централните власти са в добра позиция да изпълняват тази посредническа роля. Икономическият натиск обаче, особено върху бюджетите на местната власт, прави тези позиции рискови за съкращение.

3.2. Резиденции за артисти с положителен ефект за градовете и регионите

Все повече европейски градове проявяват интерес към активното партньорство с резидентни програми. Положителния ефект на резиденциите е потвърден от общинските власти и политиците и допринася за:

- Укрепване на изкуствата и културата в техните градове и региони, което обогатява културното предлагане за гражданите и туристи;
- Регенерация и социална промяна – съществуват множество примери за резиденции, разположени в занемарени части на градовете, които действат като катализатор за бизнеса, в това число за откриване на творчески предприятия, които реално допринасят за обновяването на районите;
- Ангажиране на общността: когато резиденциите са свързани с общностни и социални въпроси, резидентните програми са доказали, че създават защитени пространства, креативни решения и намаляване на противообщественото поведение, и
- Межкултурен диалог: градовете с отворен, международен облик са част от онова, което Ричард Флорида нарича „Творчески градове“ и приличат инвестиции, търговия и икономическа дейност.

ПРИМЕР

- > CreArt (Мрежа от градове за творчески проекти) отговаря на нуждата на европейски културни институции да преодолеят общо предизвикателство: да увеличат в максимална степен икономическия, социалния и културния принос, който визуалните изкуства могат да имат, като подпомогнат артисти, мениджъри, индустрията и широката общественост да създават, представят и да се наслаждават на произведения, както и да имат достъп до обучение и образование чрез семинари, резиденции за артисти, уъркшопове, проучвания и анализи.

<http://www.creart-eu.org/activities>

3.3. Резиденциите за артисти като „Убежище“

Резиденциите за артисти могат да функционират като „прото-институции“ в държави с конфликти или безредици, където не съществуват структури, способни да насърчават развитието на изкуствата, като например Афганистан, където не съществува публика и няма места, където да се показват произведения на изкуството.¹⁴

В днешната геополитическа реалност изкуството и културата създават точната среда за межкултурен диалог и развитие между ЕС и неговите съседи на Изток и на Юг. Резиденциите могат да предложат убежище за артисти и куратори, идващи например от зоните на безредици, формирани се след Арабската пролет, за да се развиват, а понякога дори да им осигурят необходимата сигурна среда.

ICORN: Мрежата Международни градове – убежища е асоциация на градове и региони по целия свят, посветили се на свободата на изразяване като ценност. Осигурявайки безопасно място за престой на писатели и икономическа сигурност за стандартен период от две години, градовете от ICORN дават важен практически принос за насърчаване на свободата на изразяването.

ICORN: Мрежата Международни градове – убежища е асоциация на градове и региони по целия свят, посветили се на свободата на изразяване като ценност. Осигурявайки безопасно място за престой на писатели и икономическа сигурност за стандартен период от две години, градовете от ICORN дават важен практически принос за насърчаване на свободата на изразяването.

<http://www.icorn.org>

С

Град Оксака,
Мексико се присъедини към
ICORN

3.4. Резиденциите за артисти и екологична устойчивост

Голям брой артисти, професионалисти, работещи в сферата на културата и резиденции за артисти са ангажирани в създаването на нови модели за работа, които допринасят за екологичната устойчивост.

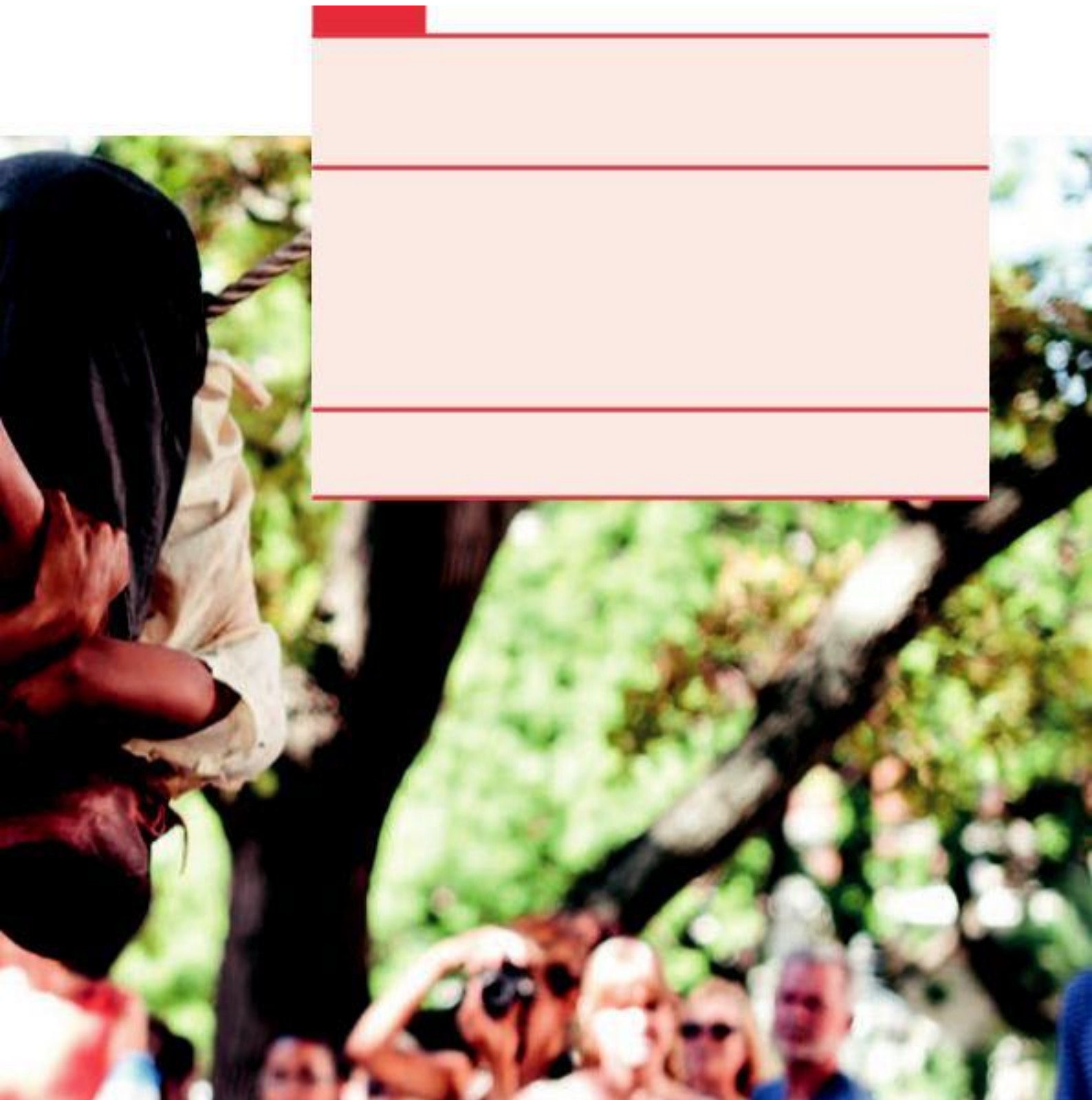
ПРИМЕРИ

- > „Оттеглящи се граници“ (Frontiers in Retreat) е изследователска резидентна платформа, която насърчава мултидисциплинарния диалог по екологични въпроси в рамките на нова европейска мрежа, включваща резиденции за артисти, арт и образователни организации, артисти, експерти в различни дисциплини, а също и разнообразни публики.
www.hiap.fi/project/frontiers-retreat
- > Green Art Lab Alliance (GALA) е партньорство на културни организации в Европа, посветено на екологичната устойчивост и как тя да предизвикана по практически, етични и артистични начини от всички видове изкуства и културни общности. Лабораториите на артисти (резиденции) се насочват към ключови елементи на екологичната устойчивост чрез артистични творби, изследвания и дебати. Уъркшоповете целят разпространение на инструменти, насоки, ресурси и споделено знание сред цялата широка културна общност на ЕС, включително политиците на всички нива на определяне на политиката.
<http://greenartlaballiance.eu/>
- > Резиденция Ars Bioarctica: целите ѝ са да създаде обща инициатива за изкуство и наука заедно с финландски университети, институции, организации и личности, които се интересуват от и работят във взаимодействието между изкуствата и науката, развитието на дейности на изкуството и науката на Биологична станция Kilpisjärvi и да се превърне в дългосрочна национална и международна програма за изкуство и наука. Резиденцията е с акцент върху арктическата среда и взаимодействието между изкуство и наука.
<http://bioartsociety.fi/ars-bioarctica-residency>

3.5. Виртуални резиденции

Виртуалните резиденции все повече се превръщат в реалност, защото нарастващ брой артисти използват интернет като платформа за създаване и споделяне на своето изкуство и за да взаимодействат пряко с други артисти, куратори, арт професионалисти или други публики.

- > Виртуални арт резиденции – Наръчник на Вероника Троянска съдържа няколко примера за виртуални резиденции.
<http://artmobility.interartive.org/2013/09/27/virtual-art-residencies-a-manual-weronika-trojanska>
- > Мрежа за цифрови изкуства (Réseau Arts Numériques – RAN) предлага уникална платформа, където изкуството, науката и индустрията се срещат и премахват бариерите помежду си, като отварят новаторски пространства за творчество и иновации. Експерти от различни професионални сфери могат да се събират за взаимодействие. RAN се стреми да разработи подход на сътрудничество, който стимулира обмен, размисъл и съвместни продукции между артисти, учени и индустриални предприятия. Тя насърчава синергията на междудисциплинарната експертиза и помага за развитие на национално и международно сътрудничество.
www.ran-dan.net/eng
- > Raum: онлайн платформа, която е домакин на
<http://raum.pt/en>

ПОЛЗИ И ФАКТОРИ ЗА
УСПЕХ ЗА ПОДГОТОВКА,
ОРГАНИЗИРАНЕ И
ПОДДЪРЖАНЕ НА
РЕЗИДЕНЦИИ

4

ПОЛЗИ И ФАКТОРИ ЗА УСПЕХ ЗА ПОДГОТОВКА, ОРГАНИЗИРАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА РЕЗИДЕНЦИИ

4.1. Ползи от програмите за резиденции за артисти

ОМК групата е на мнение, че ползите от програмите за резиденции за артисти са недооценени, а застъпничеството за тази практика е слабо. Групата разбира, че Европа навлиза във време, когато културното многообразие и межкултурното разбирателство са по-важни от всякога и че мобилността на артистите по принцип и програмите за резиденции за артисти в частност могат да играят значима роля в това отношение.

ОМК Групата идентифицира редица общи ползи за сектора:

- Професионално развитие на артистите;
- Икономически ползи за артистите, домакина, региона и т.н.;
- Културно развитие за артиста, организацията – домакин, местната общност;
- Учене за организациите и изграждане на капацитет за организацията – домакин и за организациите на общността;
- Популярност, особено за града/региона, където е разположена резиденцията.

Ползите са за всички страни, участващи в резиденциите за артисти.

4.1.1. За артиста

Резиденциите за артисти са центрове за развитие на професионализма на артистите, осигуряващи възможности за творческа инвестиция, развитие на идеи и връзки. Те предлагат изследователска дейност от високо ниво, която не се среща в други форми. /освен това те осигуряват на артистите редица ресурси, както икономически, така и професионални: стипендия, помещения и инструментариум, професионална обратна връзка и възможности да развиват своите мрежи, контакти и публики. Те могат да предложат достъп до нови технологии, партньорства и финансиране, а също и при определени обстоятелства да доведат до развитието на нови продукти и идеи, разширяващи мащаба на творбите. Преживяването да бъдеш в резиденция изгражда капацитет за знание и компетентност за изкуството, за организационно развитие и управленски умения.

4.1.2. За организациите-домакини

За много финансиращи организации и особено тръстове и фондации ползите от домакинството за артисти с различен културен и професионален произход предлагат възможности за набиране на опит и развитие на трайни връзки в Европа и в международен план. Домакинът може също да прави връзки с по-широки мрежи на международни артисти и културни организации в други държави, както и с финансиращи агенции и дипломати.

Резиденцията за международни артисти може да предостави възможност на домакина да обогати програмите си и да увеличи способностите си за достигане до нови публики. Това допринася за оживяването на местната културна сцена. Международните артисти подобряват репутацията за резиденцията и на мястото и дават възможност на местните власти и агенции да подобрят имиджа на региона като място на културно многообразие и международни връзки. Мобилността на европейските артисти чрез програми за резиденции е необходима за стимулиране на по-богатата културна екология на Европа и съответно по-силен климат за иновации и творчество.

4.1.3. За финансиращите организации

За много финансиращи организации и особено тръстове и фондации ползите са посочени в мисията и целите, т.е. подкрепа на обмена на културно знание или насърчаване на разнообразието, или пък в случая с агенциите, финансиращи изкуствата, професионално развитие на артистите. Често резиденцията осигурява ясен начин за постигане на тези цели. Има обаче редица положителни съпътстващи фактори, произтичащи от ангажирането с резиденции. Те включват популяризирането на тези организации и особено сред нови публики и на нови територии. Те могат да подпомогнат културната дипломация, която влияе на по-широките връзки в търговските и политическите взаимоотношения. Освен това обществената програма може да ангажира по-тясно донорите с местните нагласи и мнения, които след това да бъдат отчетени в политиката и подходите за ангажиране с обществеността. Донори с конкретна социална мисия могат да разширят обхвата и интеркултурната си компетентност, обмена и диалога.

4.1.4. За местните общности

Резиденциите за артисти често имат обществени програми, вплетени в организационната им програма. Това означава, че местната общност има възможност да общува с артистите или с техните творби или чрез програми на място или чрез програми за включване на общността на нейна територия. Така резиденцията за артисти предлага културно обогатяване на общността по множество начини: като осигурява платформа за участие в творческия процес, като участва в събития или като публика на завършени или подготвящи се продукции. Резиденцията помага за осведомяване, натрупване на знание и разбиране между различните групи в обществото. Често произведенията, създавани в резиденцията, остават за ползване от общността (спектакли, произведения на открито, изложби, взаимодействия), което повишава качеството на живота на общността. Те обогатяват обществения живот, създават подновено чувство за увереност и усещане за мястото. Много от проектите за участие също имат положително въздействие върху общественото ангажиране на местните хора и са катализатор за развитие на предприемачески умения.

4.1.5. За нивото на града/региона/нацията

На това ниво въздействията зависят в голяма степен от първоначалната ангажираност на властите. В най-добрия случай градските/регионалните/националните власти могат да се включат във финансирането на резидентните програми или в тяхното популяризиране и оценка. Когато това се случва, властите увеличават организационните умения на своите служители, засилват интеркултурния диалог чрез ангажиране с артистите и изграждат образа на своя град/регион/държава като креативно и динамично място с богат културен живот. Тези качества са определящи за „Творчески град“ и оттам за успешните, динамични и икономически жизнени градове/региони/държави.

Градовете са ангажирали резиденциите за артисти в успешни стратегии за възобновяване. Има множество примери за това как резиденциите за артисти осигуряват така необходимата динамика на западнали райони в градовете, което от своя страна води до създаване на малък бизнес, услуги и трансформация на кварталите (виж глава 3).

Таблица I на следващата страница обобщава тези ползи.

ТАБЛИЦА I. Ползи от програмите за резиденции за артисти¹⁵

Бенефициент	Артист/професионално развитие	Икономическо развитие	Културно развитие	Организационно учене	Профил
Артисти	Вдъхновение/размисъл творческа инвестиция. Възможности за създаване и разглеждане на нови творби	Стипендия, разработване на продукти/ източници на доходи възможности	Взаимодействие с други артисти/ общности. Развитие на идеи и връзки	Развитие на умения, управление на капацитет, работа в мрежа	Подобряване на CV и професионална квалификация
Организации домакини	Взаимодействието с артистите внася професионална надеждност	Генериране на доходи чрез партньорства и/или чрез удовлетворяване на изискванията на донорите. Повече връзки с местните хора и публики предлагат дългосрочни взаимодействия и потенциал за генериране на доходи	Взаимодействие с артисти от други държави и култури както и с други „местни“ култури като етнически, секторни и т.н. важна функция в реципрочност на международната дейност. Подкрепа за местната икономика	Развитие на ученето на персонала, на общи умения и организационни/логистични умения	Придобива профила на център сред артисти, общности и правителства. Потенциал за развитие на връзки с пресата и обществеността и обвързване с местния, регионалния и националния дневен ред
Донори	Изпълнение на волята на донора и развитие на програми, критерии и процеси за подбор на артистите	Изпълнение на мисията и целта. Потенциално финансиране на партньорства. Взаимодействие с други донори и Потенциални партньори	Международен обмен, гради знание за други артисти и култури	Възможности за изграждане на капацитет на персонала за мисията и целта	Възможност за донорите да се профилират и да постигат успех. Събития за отбелязване на колаборацията

Местна общност	Повишава качеството на живота за Местните хора/участници Осигурява устрем и вдъхновение за местните участници		Привличане на нови възможности за финансиране, взаимодействие с местната власт и местния бизнес	Развитие на предприемачески умения и организационна експертиза за местни събития	Взаимодействие с външни организации за местни промоции. Въвеждане на политики за привличане на имигранти и възрастни хора, осигуряване на усещане за място
Градове/региони и нации	Подобрява усещането за мястото и създава чувство за креативен район/нация	Привлича туристи и особено за културен туризъм, вход за инвестиционни стратегии. В градовете могат да допринесат за стратегиите за местно възстановяване	Създава межкултурно разбирателство и разнообразна общност, както и връзки с диаспора имигрантски групи Укрепва знанието за различните култури	Помага на градските/регионалните политики да станат по-отворени, да приемат различията и да управляват по-сложни проекти	Възможности за градски/регионални и международни събития и промоции

4.2. Ключови фактори за успех на програмите за резиденции за артисти

За да се справи с този ключов въпрос от мандата си, ОМК групата отчете резултатите от документално проучване, реализирано от един от нейните членове.¹⁶ Целта беше да се обобщят предишни изследвания за резиденциите за артисти, включително в контекста на мобилността на артистите като цяло. Резултатите са показани в Приложение 4.

Нашето мнение е, че секторът вече предоставя насоки за практическото управление на резиденциите, които не искаме да дублираме. ОМК групата обаче идентифицира някои ключови въпроси, които възникнаха в интервютата ни с практики в областта по повод подготовката, провеждането и продължаването на резиденциите за артисти.

Ключовите фактори за успех са представени в следващата таблица, но те включват като правило:

- Важността на определянето на ясни цели и разбирането за това, което всеки един от партньорите желае да постигне чрез резиденцията;
- Популяризиране на целите и изясняване на нуждите, условията и очакванията към резиденцията;
- Осигуряване на достатъчно време за планиране, проучване и преговори;
- Осигуряване на достатъчно време за практически въпроси като визи (за международните артисти) и други аспекти на регулацията;
- Осигуряване на достатъчно време за набиране на средства, ако е необходимо;
- Проучване и разбиране на културата на артистите, организацията, града/региона/нацията както по отношение на културата като цяло, така и на институционалната култура;
- Чувствителност и изслушване на другите участващи партньори. Изграждане на доверие и разбирателство;
- Създаване на оперативен план за включване на допълнителни дейности, изграждане на мрежи и подобряване на имиджа и
- Комуникационна стратегия за индивида и за организацията.

Освен това ОМК групата идентифицира някои „общи нужди“ на всички основни заинтересовани страни. За да бъдат успешни резиденциите за артисти и да постигнат максимално въздействие, тези нужди трябва да бъдат удовлетворени. Това са:

- Информационни нужди – значението на качествената информация за резиденциите;
- Нужди от обучение и изграждане на капацитет – артисти, домакини, местни власти и групи в общността искат повече обучение за развитие на компетентности за управлението на резиденции, за получаване на максимална полза от тях, културни знания и компетентности и т.н..;

- Финансиране и набиране на средства – когато това не е уредено, има нужда от укрепване на способностите на всички заинтересовани страни за набиране на необходимите средства;
- Въпроси, свързани с нагласите – постигането на институционална информираност и емоционална устойчивост е определящо за успешните резиденции; обучението и комуникациите могат да помогнат за развитието им;
- Управление и организационно развитие – международната дейност от всякакъв вид създава нов вид стрес и напрежение в управлението; в тези обстоятелства добрата практика е по-важна;
- Комуникация – всички заинтересовани страни могат да получат значими ползи от резиденциите и въпреки това често пъти комуникацията с колеги, власти, пресата и публиката се оставя за накрая и не получава адекватни ресурси за успешно постигане на целите;
- Оценка и обратна връзка – добрата оценка е от определящо значение за успеха на програмите, както и разпространението ѝ сред партньорите.

Следващата таблица систематизира ключовите фактори за успех. Тя посочва важността на подготовката, организацията и поддържането на резиденциите за артисти, разпределени по различните и пряко участващи целеви групи:

- Артисти
- Организации домакини
- Донори
- Местна общност
- Градове/региони/нации

”
Шведски комитет за грантове за изкуства, Швеция

ТАБЛИЦА II. Ключови фактори за успех

	Информация	Обучение и изграждане на капацитет	Финансиране и достъп до ресурси
Артист	Адекватна и ясна информация за характера и вида на резиденцията и гарантиране посрещането на нуждите и управлението на очакванията	Адекватно обучение по логистика, характера на резиденциите, психологически въздействия. умения за работа в мрежа, управление на очакванията и хората Конкретен работен опит с аудитории, общности и т.н.	Адекватно финансиране за постигане на целите
Домакин	Ясно разписване на програмата и предложението. Стандартите за настаняване и ресурси/сграден фонд. Финансовите възможности, свързани с резидентната програма, трябва да бъдат ясно обявени	Домакинство на хора от други държави, умения за преговори с други култури, разбиране на нуждите на други култури; логистика и т.н. Внимание към използването на езика. Трябва да е ясно какъв ще бъде езика на комуникация по време на резидентната програма	Ясно финансово управление и адекватни ресурси за проекта – събрани от собствени ресурс или от партньорства. Ясна информация за това. Предоставяне на чисти и професионални помещения
Донори	Ясни и прозрачни цели, критерии и процеси за подбор. Сключване на ясни договори/споразумения. Информация за очакванията към отчетността и поддържането на дейностите	Обучение по межкултурни преговори и договаряне през граници	Адекватно финансиране и своевременно плащане
Общност	Разпространение на часове и дати в местните медии. Ясна програма, автобиографии на артистите и предвидени взаимодействия с артистите	Процеси на съвместно творчество, в които местните хора са чути и включени	Стипендии за участници и пътни разходи и т.н.

Градски/регионални/
национални власти

Информация за други

културни институции и
мрежи в целия град или
регион. Информация за
местни/регионални обичаи/
законо. Добра
информация за
туристически и
развлекателни
възможности и
болници/спешна помощ и
консулски услуги

Обучение за
интеркултурна
компетентност в
преговори с артисти и
преговори с други
държави и култури

Финансиране за
инфраструктура, за
сгради и за текущи
разходи. Най-често те се
осигуряват от
града/региона или
държавата и гарантират
издръжката на тези
организации

Планиране и проучвания		Нагласи	Добри управленски практики
Артист	Осигуряване на адекватни контакти с местни артисти и институции за изкуства	Артистите се нуждаят от комуникационен план, за да придобият лична популярност и за удовлетворяване на нуждите на домакини и партньори. Така се увеличават положителните резултати, особено когато бъдат разпространени чрез личните мрежи и международните платформи, свързани с резиденциите	Артистите се нуждаят от комуникационен план, за да придобият лична популярност и за удовлетворяване на нуждите на домакини и партньори. Така се увеличават положителните резултати, особено когато бъдат разпространени чрез личните мрежи и международните платформи, свързани с резиденциите
Домакин	Ясно разбиране и от двете страни за взаимните очаквания както по отношение на съдържанието, така и на настаняване, финансиране и т.н. Разбиране на вида артисти, които ще бъдат приети в резиденцията . Мрежи с местни контакти за осигуряване на система за професионална подкрепа и възможности за взаимодействия и съвместни проекти .	Артистите трябва да имат отворена и гъвкава нагласа, съчетана с ясни цели	Добро планиране и определяне на цели така, че очакванията да могат да бъдат управлявани и да се вземат добри решения, основани на постигането на ясни цели. Необходими умения за управление на хора за преговори между културите и т.н.

Отвореност, толерантност и гъвкавост, като се гарантира безпроблемното функциониране на резиденцията и достигане на пълния й потенциал	Ясна отчетност и управленски отговорности. Междинна оценка, достъп до политика за жалби и/или политика за дисциплината. .Здраве и безопасност, политика за равни възможности и т.н. Те трябва да се преглеждат и разпространяват сред екипа и участниците. Добро документиране на събитието и добри архиви и записи за справки	Професионални връзки с преса и медии и артистите в платформи за резиденции и своевременни съобщения за пресата.. Ясни маркетингови и комуникационни планове, Изпълнявани от професионално обучен персонал.. Информацията трябва да бъде прозрачна и надеждна (актуализирана и съдържаща снимки на местата и т.н.)
--	--	---

Донори Контакти с широкия културен сектор и възможности за контакти с артисти и институции от други изкуства

Гъвкава нагласа, доверие в
процеса и почтеност на
артистите.
Наблюдение на програмата
и процеса

Добро водене на
документацията и
архивите

Комуникационна
стратегия чрез писма до
донорите и разнообразни
канални

Общността	Подготовка на групи в общността, създаващи стабилни и добри връзки между нея и институциите в подготовката за работа с артистите	Отвореност и разбиране на творческия процес и какво означава това за взаимодействие с творците; взаимно уважение и доверие на артистите в процеса	Ясно разбиране на процеса, какво се очаква от участниците, добра обратна връзка към общността, документация и възможности за изложби/изложения/творчески процес	Използване на социални медии и хипер местни медии. Местни критици и блокове от самата общност
-----------	--	---	---	---

Градски/ регионални/ национални власти	Проучване сред бизнеса с интереси към държавите на произход на артистите	Отворени към и доверяващи се на професионализма на участващите институции. Признание на ценността на артистите в резиденциите и онова, което носят на града/региона	Ясен достъп до вземашите решения и политиците за получаване на оценка и признание	Достъп чрез техните каналы до новинарски бюлетени, преса и медии. Използване на образи и истории в маркетинговите кампании на града/региона/ държавата. Посещение и докладване на събития и изложения
---	--	---	--	---

ФИНАНСИРАНЕ НА РЕЗИДЕНЦИИ ЗА АРТИСТИ

5

ФИНАНСИРАНЕ НА РЕЗИДЕНЦИИ ЗА АРТИСТИ

5.1. Въведение

Финансовата криза и мерките за финансова дисциплина в Европа означават, че организации-домакини на резидентни програми за артисти, както организациите в други сектори, трябва все по-често да се справят с растящи разходи и намаления на финансирането. Това прави осигуряването на средства много по-голямо предизвикателство, но също и катализатор на иновации, което поощрява нови модели на финансиране. Публичното финансиране си остава много важен източник, но се разработват и усъвършенстват нови модели. Макар голям процент от резиденциите да са създадени като нестопански субекти, има растящ брой програми, които предпочитат различна бизнес структура като програми, включени в портфолиото и управлявани от търговски предприятия.

Резидентните програми използват голямо разнообразие от модели за финансиране. Някои от моделите не осигуряват издръжка на артистите и може дори да изискват такса за участие, докато други предоставят дневни. Някои резиденции включват и заплащане на артистите в своите програми. Те са свързани с допълнителни дейности, които могат да бъдат поискани от артистите.

Някои резиденции осигуряват част от финансовата подкрепа, докато други предоставят пълни пакети за поканените и избрани артисти. Има обаче базови изисквания за гарантирането на благосъстоянието и сигурността на участниците. Независимо откъде идва финансирането, те трябва да бъдат съблюдавани.

5.2. Разходи за реализирането на резидентна програма

Няма формуляр за разходите, свързани с една резиденция. Те са различни съобразно вида и продължителността на програмата и характера на резиденцията. Например изискванията и свързаните разходи за управление на резиденция за сценични или визуални изкуства ще бъдат значително по-големи, отколкото за включването на писатели в резидентна програма.

Всички резидентни програми трябва да отчитат оперативните и текущи разходи, които включват пера от рода на административни разходи, координатори/мениджъри, храна, материали, самолетни билети, договори, визови изисквания за артисти от трети държави, консумативи, настаняване и студио за работа. Разходите могат да варират в зависимост от пътните разходи на пристигащите и напускащите артисти от и до трети държави.

Резиденциите могат да включват информационни дейности и възможности за обучение на други хора, събития на домакина, свързани с резиденцията като изложби и представления и съвместни проекти с общността. Това включва предвиждане на персонал на трудов договор, наем на помещения, оборудване и т.н.

Разходите трябва да включват и документацията и оценката на резиденцията – необходим процес както от гледна точка на институционалната памет, така и за осигуряване на прозрачност.

5.3. Източници на финансиране

Организациите – домакини на резиденции получават финансиране от разнообразни източници. Някои модели са зависими единствено от публично финансиране, докато други предпочитат единствено частно финансиране, смесени модели на публично и частно финансиране или иновативни хибридни модели, включващи бизнес предприятия в помощ за осигуряване на разходите на програмата.

Неофициално изследване на Res Artis показва, че 155 члена на Res Artis, участвали в него, са приели около 4,262 артисти през 2013 г. Тази малка съвкупност дава известна представа за динамиката на дейността и творческата мобилност, генерирани от резиденциите. Естествено, те трябва да финансират дейностите си, за да си изпълняват целите и за това съществуват различни модели.

Известна представа за разнообразието във финансирането дават данните, събрани от организациите-членки на сайта на Res Artis. Макар изследването да не е официално, то все пак е информативно. От общо 134 респондента сред артистите в резиденциите само 73 са получили единствено публично финансиране, 34 са разчитали на микс от публично и частно финансиране, а 22-ма на публично и собствено. Работната ОМК група за резиденциите за артисти поиска от участващите експерти да посочат добри практики в областта. Подадените примери обхващат пълната гама от модели за финансиране от цялостно държавно финансиране през смесени модели на частни и обществени фондове, а също и хибридни модели, които използват търговска дейност за генериране на средства за резидентната програма. Тези наблюдения не са предписани и са включени само за илюстрация на съществуващите модели.

5.4. Публично финансиране

В целия ЕС много национални органи осигуряват държавно финансиране за мобилност на артистите. Почти всички европейски държави предоставят част от културните си бюджети за мобилност на артистите.¹⁷ Това е политика, насърчаваща и подкрепяща вътрешната мобилност в ЕС. Някои от тези фондове са насочени към външна мобилност на артисти от ЕС към трети държави, Европейското икономическо пространство (Лихтенщайн, Норвегия) и Швейцария и на пристигащи артисти и професионалисти в изкуствата от трети страни. Подобни фондове могат да бъдат структурирани програми на ниво град/провинция/регион/държава или международно.

Примери за това са органи за национално, федерално или регионално публично финансиране, както и фондове на Министерството на външните работи (напр. Фонд за културна дипломатия, управляван съвместно от МВнР и Министерство на туризма и културата на Малта и Вишеградската резидентна програма за артисти, основана през 2006 г. за подпомагане на мобилността и гражданския обмен във Вишеградската група (V4 – Република Чехия, Унгария, Полша и Словакия). Други подобни примери за регионално финансиране са Северните грантове, Норвежката програма и Грантовете на ЕИП.

В някои случаи общественото финансиране е под формата на **грантове** за организацията-домакин на резиденция от градските власти (като Künstlerhaus Stuttgart Atelierprogramm – www.kuenstlerhaus.de) 12-месечна резидентна програма за международни артисти, подпомогната от град Щутгарт. Друг пример е Lokaal 01, предлагащ резиденции за млади артисти и критици, финансиран от фламандската общност и град Антверпен (<http://www.lokaal01.be/site/>).

Публичното финансиране може да бъде обвързано с национални грантове за мобилност, които позволяват на артистите, приети за престой в резиденции, да реализират целите си. Други фондове финансират обмен, който включва участието на артисти в резидентни програми като бенефициенти (напр. арт Фонд Малта). Те могат да бъдат специално предназначени за кандидатстване за финансиране, покриващо пътни разходи и настаняване за подпомагане на участието в резидентна програма. Има и грантове за участие в събития и съвместни проекти¹⁸

5.5. Схеми за финансиране на ЕС

Творческа Европа¹⁹, рамковата програма на Европейския съюз за сектор култура и изкуства за периода 2014-2020 г. цели създаването на възможно най-добрите условия за артистите, професионалистите в културата и културните организации за работа през граници така, че творбите им да достигнат до възможно най-много хора в Европа и в международен план.

Макар да няма средства специално за резиденции за артисти, трансграничната мобилност, която е приоритет, е включена в подпрограма Култура на Творческа Европа в 4-те ѝ мерки.

5.6. Смесени модели

Редица организации разчитат на смесени модели за финансирането на своите програми. Те приемат формата на отчасти държавно и отчасти частно финансиране. Подобни схеми съществуват например в Хърватия, Финландия и Литва. Държавното финансиране е основано на конкретни споразумения, например когато финансиране през регион или община се отпуска на частна фондация или организация като подкрепа на работещи в публичния сектор или чрез пряко финансиране на заплатите на екипа на организацията.

5.6.1. Модели с участието на търговски агенции

В развиващата се област на резиденциите за артисти се разработват и усъвършенстват нови модели. Макар голяма част от резиденциите да са създадени като нестопански организации, все повече програми избират да действат през различна бизнес структура от рода на програми, създадени, предвидени и изпълнявани от бизнес предприятие.

Иноваторите в културата създават хибридни организации, които са културни по същество, но зависят от търговски приходи за своята дейност или резиденции, при които финансирането е комбинация от приходи, генерирани от търговски кетъринг и настаняване.

Друг новаторски модел, възникнал от архитектурата на мрежата между артисти е вдъхновен от популярното явление „кауч сърфиране“. При този модел артистите си сменят ателиетата и/или апартаментите. Сайтът-платформа Artquest ([http:// artquest-artelier.com/](http://artquest-artelier.com/)) осигурява безплатна платформа с 30 международни партньора за тази цел (виж също глава 3 за нови партньорства).

5.7. Данъчно облагане

Разликите между системите за данъчно облагане и освобождаване на държавите членки на ЕС често поставят препятствия пред трансграничната мобилност на артистите и професионалистите в културата. Според законите на ЕС държавите членки имат свободата да организират данъчните си системи по начин, който считат за най-подходящ за постигане на целите на националната си политика. ОМК групата е наясно с ограничените компетенции на ЕС в областта на данъците за физическите лица, но нейните членове искат да обърнат внимание на проблема, свързан с данъците за артистите, които получават безвъзмездна помощ, отнасяща се конкретно за резиденции.

В някои държави членки като например Германия помощта за резиденции за артисти обикновено е освободена от данъци. В други държави членки от артистите се иска да плащат данък върху отпуснатата помощ за резиденция, защото тя се приема като доход в държавата членка, в която артистът пребивава като данъкоплатец. Артистът плаща данък върху помощта независимо от факта, че в държавата, където е седалището на институцията – донор (например Германия) помощта би била освободена от данък. Членовете на ОМК групата също са наясно, че за да избегнат двойно данъчно облагане и да разпределят данъчните права държавите членки могат да сключват данъчни споразумения помежду си. Съдържанието и тълкуването на тези двустранни данъчни споразумения от договарящите се държави членки обаче, в това число дали да бъдат предвидени специални разпоредби за данъка при източника за артисти, които не са резиденти може да създаде проблеми при трансгранична ситуация. В този случай привлекателността и предназначението на безвъзмездната помощ, отпусната от дадена държава членка, може да бъдат компрометирани и дългосрочен план да се окажат вредни за свободата на вътрешната мобилност в ЕС и презграничния културен обмен.

Идеалното решение би било общо освобождаване от данъци за целия ЕС за помощ, свързана с резиденции за артисти, отпусната единствено за популяризиране на изкуството и без услуга от страна на артиста в замяна. От друга страна предвид ограничената компетентност на ЕС в данъчното облагане на физическите лица и изискването за единодушно решение на Съвета за пряко данъчно законодателство ОМК групата счита, че ЕС може да работи в по-тясно сътрудничество с държавите членки за насърчаване и улесняване на обмена на съответни добри практики за данъчно облагане на артистите.

МРЕЖИ, РАБОТА В МРЕЖИ И ПЛАТФОРМИ ЗА АРТИСТИ

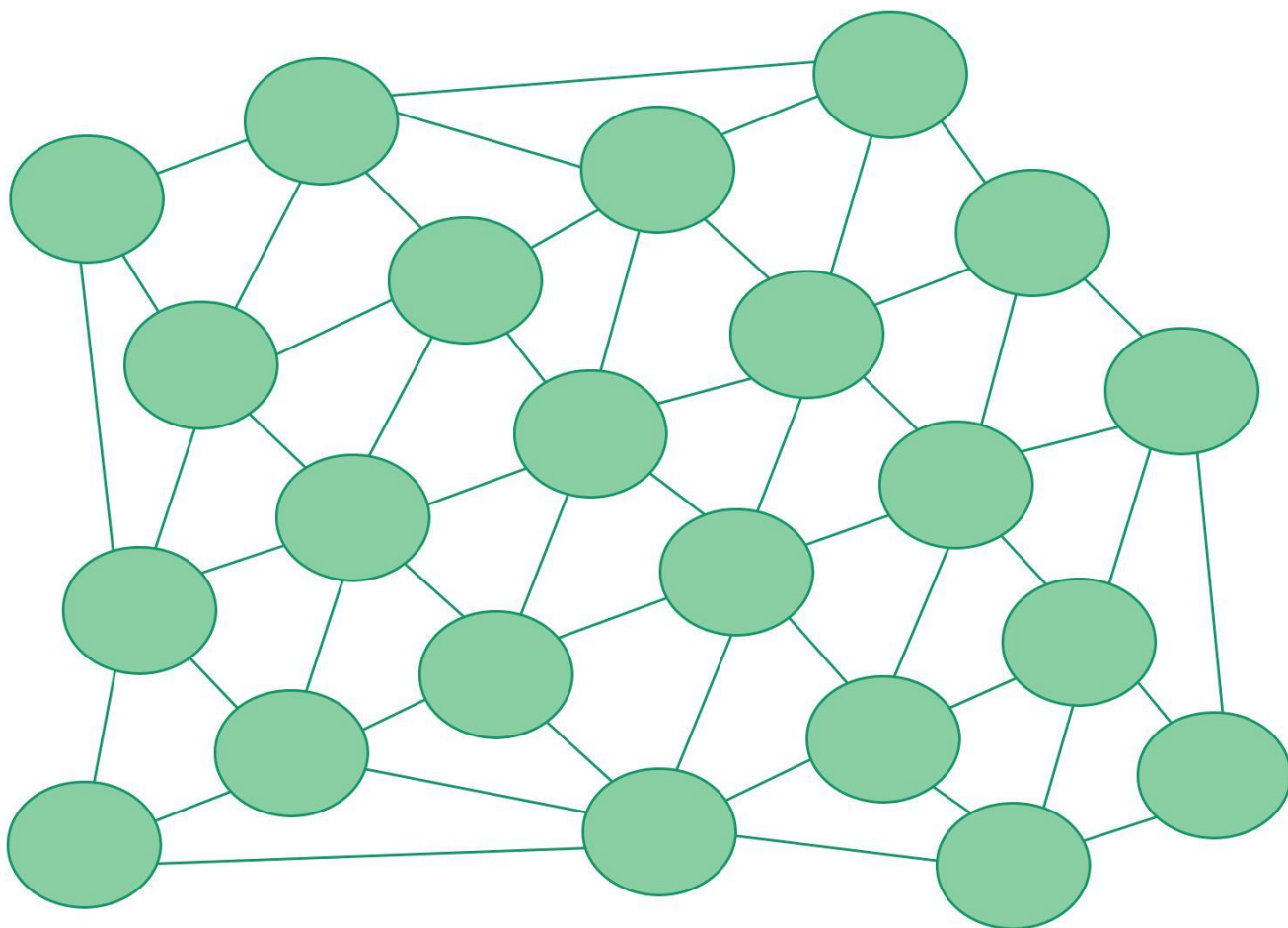
6

МРЕЖИ, РАБОТА В МРЕЖИ И ПЛАТФОРМИ ЗА АРТИСТИ

ОМК групата прецени, че един от ключовите фактори за успех на резидентните програми е степента, в която участниците, домакините и донорите създават и поддържат мрежи. Тези мрежи засилват въздействието и наследството на програмите. Формирането на културни мрежи дава възможност за обмен на идеи и арт практики, събиране на информация и контакти между арт организациите, арт групите, центрове и институти, както и отделни артисти и професионалисти във всички артистични и творчески направления. Мрежите подпомагат взаимното разбирателство и сътрудничество, споделянето на умения и знания и развитието на местните, регионалните и международните арт сцени.

Мрежите не са даденост. Те се различават по своя характер в зависимост от вида работа. Някои от ключовите елементи на създаването на успешни мрежи са: конкретно предложение (знание, опит, контакти), активен подход, експертиза, желание за споделяне на умения и знания.

Мрежата се състои от партньори от арт сферата и други сфери, които имат способността да се развиват във всички посоки, включително сливане на мрежите на отделни артисти и на организации.²⁰

Работата в мрежи е важна в контекста на резиденциите, защото помага за трансформирането на краткосрочните ползи от тях в дългосрочни. Мрежите предлагат материални и нематериални ползи на всички участващи.

Краткосрочни ползи, видими в периода на резиденцията, са:

- Ефикасност в изследванията и комуникациите (спестяване на време и ресурси);
- Черпене на вдъхновение от свежа среда и култура и
- Възможност за сътрудничество с местни арт институции и арт училища.

Дългосрочни ползи (умения, развитие, обучение) са:

- Връзки между арт общността и всички други сектори;
- Увеличена видимост на артистите;
- Подоброени отношения между държавите – политическа и културна дипломация;
- Намаляване на неравенствата между пристигащи и напускащи артисти;
- Възможност за сътрудничество с организацията домакин в периода след края на резиденцията;
- Възможности за продължително сътрудничество с местни арт институции, арт училища, местна общност и
- Създаване на платформи за споделяне на опита от участието в резиденции (например образование, научени уроци от добри/лоши практики).

Мрежи могат да се създават на регионално, национално и международно ниво с членска маса, която е флуидна, отворена и динамична, ориентирана към широк кръг от въпроси, свързани с резидентните програми за артисти или насочена към един конкретен аспект на практиката.

На международно ниво **обединяващите мрежи** включват:

> Res Artis, световна мрежа на резидентните центрове; широко членство в рамките на Европа. www.resartis.org

> Pépinières européennes pour jeunes artistes. Предлага резиденции за артисти на възраст до 35 години в сътрудничество с партньори от цяла Европа и отвъд нея. www.art4eu.net

> Мрежа Performing Artists in Residence (отговаря на специфичните нужди на международни продукции в областта на сценичните изкуства), като FACE (Fresh Arts Coalition Europe. www.fresh-europe.org/) and IETM (International Network for Contemporary Performing Arts. <http://ietm.org/>)

На национално и регионално ниво: мрежи, обхващащи арт организации и резиденции от конкретния регион за свързване помежду им, както и с други регионални и международни мрежи. Примери:

- > Резидентна мрежа – High North A-i-R network.
<http://www.tromsfylke.no/Tjenester/Kultur/Tromsfylkeskultursenter/InfoinEnglish/tabid/2642/Default.aspx>
- > Art Motile ресурс за испански артисти в резидентни програми и центрове.
<http://www.artmotive.org/>

Мрежи по конкретни интереси – мрежа, предприета от обединяващата мрежа (обхващаща програми и извън културния сектор), в това число арт организации и арт фестивали и отварящи регионалните мрежи към източноевропейски държави, които не са членки на ЕС.

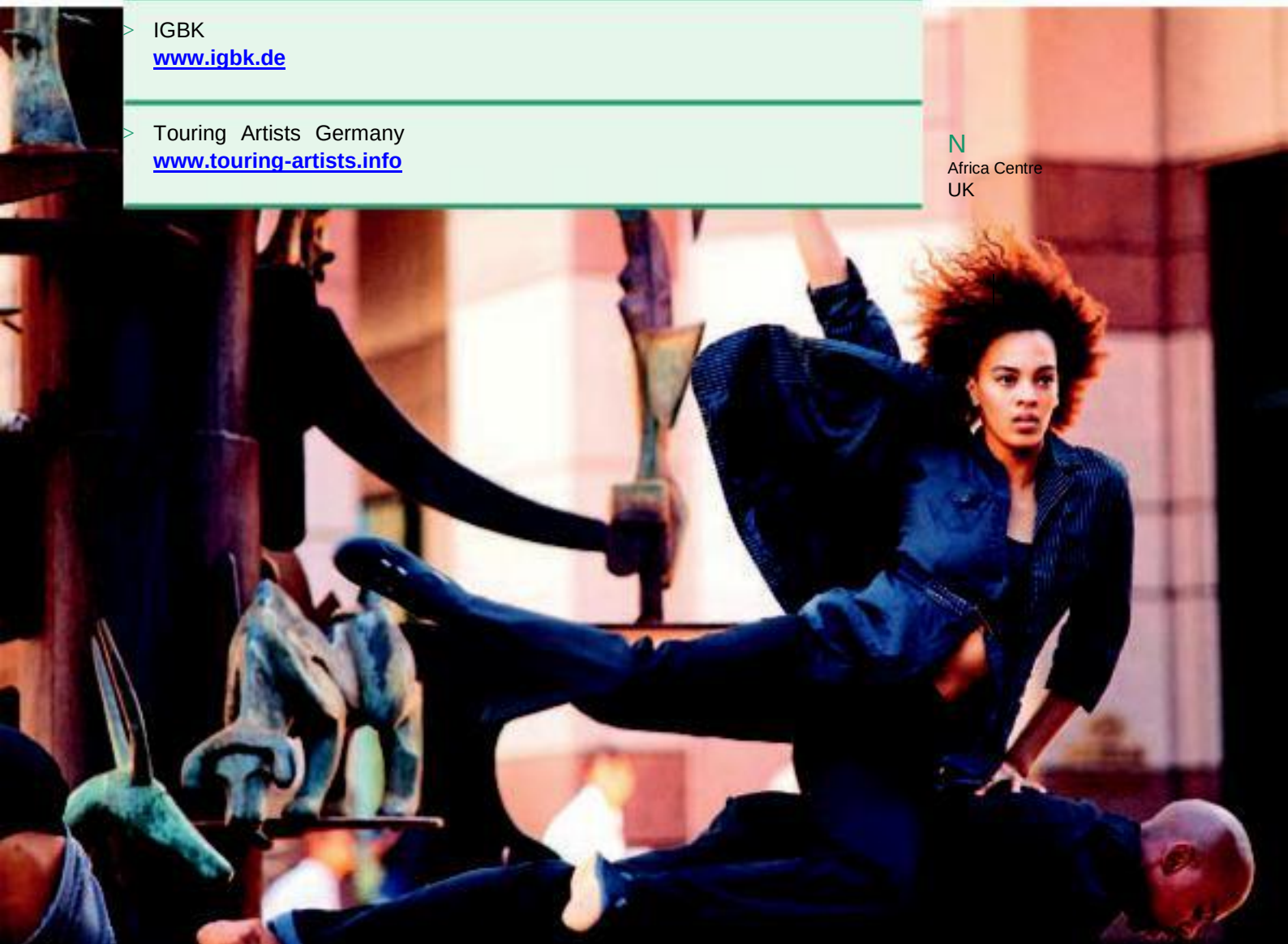
- > freeDimensional работи за социална справедливост, като приема активисти в арт пространства и използва културни ресурси за укрепване на тяхната работа (артисти, активисти и журналисти, които са жертва на цензура, ксенофобия и/или икономически трудности).
<http://freedimensional.org/>

Мрежи/платформи/ресурси за добри практики в информацията и услугите за артисти, резиденции и мобилност на артистите:

- > On-the-Move <http://on-the-move.org>
- > BAM www.bamart.be
- > DutchCulture|TransArtists www.transartists.org
- > Nordic Culture Point www.kknord.org
- > IGBK www.igbk.de
- > Touring Artists Germany www.touring-artists.info

N
Africa Centre
UK

НЕРАВЕНСТВО

7

НЕРАВЕНСТВА

Макар да съществуват неравенства в достъпа до резиденции за артисти в Европа, това трудно може да бъде доказано с данни. Както изглежда, северно-европейските държави финансират повече резиденции за артисти и техните артисти имат по-голям достъп до финансиране от Южна и Източна Европа. Говори се също, че артистите от тези държави предпочитат да посещават резиденции на основните арт пазари – Ню Йорк, Лондон, Париж, Берлин, Рим и т.н. Очевидно в това има известна истина. Данните обаче показват и че липсата на традиционно финансиране за резиденции например в Източна Европа не възпрепятства потока на артисти към тези региони.

По отношение на дестинациите за резиденции, въз основа на анализ на сайта Холандска култура/ ТрансАртисти и уеб статистиката²¹ ОМК групата установи, че апетитът за повече необичайни резиденции – селски, на нетрадиционни места, тематични и т.н. – е голям и нарастващ. Идеята, че артистите искат да отидат там, където са пазарите, е само малка част от решението за дестинация. Очевидно е също обаче, че някои места на резиденции имат по-голяма артистична стойност от други и в такива случаи за тях имат сериозна борба.

Съществуват също и ясни бариери, предизвикващи неравенства в достъпа до възможности за артистите, идващи извън ЕС, за резиденции в ЕС. ОМК групата откри, че тези неравенства са резултат от по-големи структурни неравенства.

Те включват различия в:

- Достъпа до информация и знание, в това число езиковите бариери;
- Достъп до финансиране и разлики в жизнения стандарт между държавите. Издръжката на живота и нивата на заплащане са различни по света. Това означава, че винаги ще има компенсиращо финансиране в подкрепа на идващите от различните части на света;
- Разлики в стремежите и развитието на кариерата на артиста. В някои части на света развитието на кариерата на артистите е тясно обвързано с местоположението им, като например работа в училища, общности и т.н. Отсъствието е по-трудно постижимо на някои места в сравнение с други;
- Различни цели на политиката в различните държави, що се отнася до мобилност на артистите/културна мобилност. Осигуряването на местата е отговорност най-вече на местната власт и нейната политика или тази на частните тръстове и фондации. Някои държави създават стратегически алианси с конкретни държави (като например Шотландия и Малави). Те обаче са малко на брой предвид мащаба на резиденциите в световен план;
- Липса на контакти между министерствата, отговорни за външните връзки и външната политика и министерствата на културата (развитието на изкуствата) и изграждането на публика. Това е една от причините за големите разлики в резидентните програми. Повечето държави, особено в Европа, имат позиция за международни артисти, но те са по-силно съсредоточени върху националните

артисти, които отиват в чужбина и тяхната работа, отколкото върху пристигащите чуждестранни артисти. Тук липсва идеята за реципрочност. Тази тенденция се е формирала поради последните строги бюджетни ограничения в културния сектор в цяла Европа. Този аспект е само част от неравенства и не би представлявал проблем, ако всички държави само изпращаха артисти, защото това означава, че други държави ги приемат. Неравенството се предизвиква от желанието на артистите да пътуват до по-вълнуващи места на съвременно изкуство, които са по-привлекателни за посещение. Това може да застраши разнообразието в по-периферните резиденции.

Проблемът е сложен; някои правителства финансират артистите, които пристигат в резиденциите като стимул.

И накрая бариерите от например регулаторен и/или законодателен характер (включително социални осигуровки, разрешителни за работа и визи) трябва също да бъдат взети предвид, когато се разглеждат неравенствата.

J
Творчески
център Св.
Джеймс Кавалие,
Малта

ИЗВОДИ И
ПРЕПОРЪКИ

8

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

8.1. Изводи

Явлението резиденции за артисти процъфтява, променя се и продължава да осигурява на артистите отлични възможности за творческа работа и колаборации. Има нужда от застъпничество, подкрепа и гъвкави решения за някои от техническите и регулаторните бариери през растежа. Те си остават рентабилни и всеобхватни програми, които носят ползи за артисти, изкуства, културни организации и културната сфера като цяло, местни общности, участващи градове и региони. ОМК групата е убедена, че резиденциите за артисти представляват важна част от културния пейзаж.

8.2. Препоръки

В целия документ се появяват серия от **общи наблюдения**, които подобряват функционирането на резиденциите за артисти в средно- и дългосрочен план, а именно:

- Има нужда от по-добра оценка на резиденциите за артисти и по-добро събиране на стандартизирани данни и статистика.
- Има нужда от по-лесно достъпна информация по практически и свързани с мобилността въпроси (например регулаторни) в контекста на възможностите за резиденции из цяла Европа и отвъд. Обучението и изграждането на капацитет за участници, домакини и донори би имало по-добри и устойчиви въздействия.
- Финансирането на резиденциите за артисти създава по-добра и равнопоставена среда за артистите и представлява дългосрочна инвестиция в изкуствата. Следователно е препоръчително финансиращите органи да предвидят подкрепа за резиденциите за артисти в своите схеми и да насърчат частния сектор да влезе в нови партньорства с тях.²²
- Тъй като резиденциите за артисти имат принос за стратегиите за икономическо и социално възраждане, се препоръчва финансиращите органи, които се занимават с такива неща, също да включат финансиране на резиденции за артисти в своите схеми.
- Създаването и поддържането на мрежи подобрява качеството на преживяването, въздействието и наследството на резиденциите за артисти.

Следните **конкретни** препоръки са насочени към горепосочените наблюдения и предписват действия на различни заинтересовани страни на резиденциите за артисти:

8.2.1. За политиците

На ниво ЕС

1. Насърчаването на добри практики може да бъде подпомогнато на ниво ЕС, отчасти чрез широкото разпространение на това Ръководство за политика. Така ще се подпомогне застъпничеството за популяризирането на ценността на резиденциите за артисти във връзка с тяхното развитие и икономическото и социалното въздействие.
2. Достъпът до финансиране за резиденциите за артисти може да бъде разширен посредством подкрепа от финансиращите програми на ЕС като Структурните и инвестиционни фондове и осигуряване на достъп до резидентни програми за таланти в младежи в контекста на Еразъм+.
3. Въпреки известните методологически трудности за получаване на сравнима статистика за мобилността на артистите Работната ОМК група препоръчва този въпрос да бъде разгледан от експертна група чрез изследване на стандарти за тази статистика, за да могат държавите членки да събират данни.
4. Сътрудничеството и координацията на информационните ресурси за мобилност на артистите, осигурени от държавите членки на ЕС, ще намалят неравенствата и препятствията пред мобилността.
5. Въпреки ограничените компетентности на ниво ЕС по отношение на социалните осигуровки и данъчното облагане, ЕС е приканен да съдейства за обмена на добри практики между държавите членки, за да се намалят препятствията, свързани със социалните осигуровки и данъчното облагане за артистите и професионалистите в културата, работещи през граници, да подпомогне и подобри тяхната мобилност в ЕС и да насърчава културен обмен и културно разнообразие в ЕС.

На национално ниво (държави членки на ЕС)

1. Събирането на статистика и на съответните качествени и количествени данни за мобилността на артистите трябва да бъде насърчавано.
2. Държавите членки на ЕС трябва да направят преглед на политиките си за движение на хора като цяло и да работят за премахване на регулаторните и административните бариери в областите на своята компетентност (като визи, социални осигуровки и данъчно облагане).
3. Държавите членки на ЕС се приканват да преразгледат въпроса за данъците на артистите и по-конкретно данъците върху безвъзмездната помощ за резиденции за артисти, особено чрез инструментите на новия Работен план за култура 2015-2018 г.²³
4. Там, където е възможно, резиденциите за артисти трябва да бъдат оповестявани на информационните платформи на държавите членки с конкретно позоваване на лидерите в сектора като DutchCulture|TransArtists²⁴.
5. Сътрудничеството между министерствата може да се подобри, за да се гарантира еднаква подкрепа за посрещаните и изпращаните артисти и да се намалят препятствията пред мобилността.

23

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16094-2014-INIT/en/pdf>

24

<http://www.dutchculture.nl/residencies>

Танцов център
Дерида,
България

6. Комуникацията между министерствата на всички нива на управлението (в рамките на региона, местно, градско и т.н.) може да се подобри за създаване на съгласувана стратегия за резиденции за артисти както от гледна точка на финансирането, така и на развитието на резиденциите.
7. На базата на разработените добри практики за схеми на финансиране²⁵ в Северните държави²⁶ и Вишеградската група, Работната ОМК група препоръчва държавите членки на ЕС са обсъдят създаването на регионални консорциуми.
8. Държавите членки на ЕС трябва да признаят важността на резиденциите в културните политики чрез създаване и популяризиране на програми за финансиране, подкрепящи движението на артисти през границите и на резиденциите за артисти.
9. Националните програми за обучение и изграждане на капацитет трябва да включват межкултурна компетентност и добри практики в управлението на резиденциите.
10. Трябва да се подобрят застъпничеството и включването в програмите за финансиране на ЕС, например Европейските структурни и инвестиционни фондове, в това число европейските инструменти за териториално сътрудничество. Финансиращите агенции трябва да поддържат отворен подход към резиденциите, за да дадат възможност за поява и развитие на нови форми и идеи.

На регионално/местно/градско ниво

1. Това е нивото, на което се финансират повечето места на резиденции. Работната ОМК група препоръчва съответното финансиране да бъде поддържано приоритетно независимо от засилващия се натиск върху бюджетите.
2. Включването на програми за резиденции за артисти в схемите за финансиране на различни дисциплини и сектори, например във възстановяване, трябва да бъде устойчиво.
3. Регионите трябва да включат информация за резиденции, която показва положителното им въздействие върху регионалния/местния/градския имидж в промоционалните си материали.

25

26

<http://www.kulturkontaktNord.org/langen/forms-of-funding/artist-residencies->
<http://visegradfund.org/>

8.2.2. За културни организации и артисти

За поддържането на добри практики Работната ОМК група препоръчва културните организации и участващите артисти да:

- гарантират, че имат ясни и добре формулирани цели и споделени стремежи на всички участващи;
- насърчават широка и подходяща комуникация и разпространение на информация, възможности и местно знание за резиденциите, особено в трети държави;
- посещават обучения (уъркшопове и подкрепа) за артисти, домакини, общността и студенти;
- имат реалистични очаквания по отношение на резиденциите, особено когато работят с хора, които не са артисти и с културни организации. Те трябва също да гарантират практика на включване, която не е експлоататорска от всички заинтересовани страни;
- се погрижат за осигуряването на добра оценка, произвеждане на документация и обратна връзка за информирание на бъдещи практики;
- градят нови и устойчиви мрежи за постигане на по-голямо въздействие и за осигуряване на наследство.

ПРИЛОЖЕНИЯ 1,
2, 3,

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 РЕЗИДЕНЦИИ ЗА АРТИСТИ – КРАТКО ЕСЕ ЗА ТЕХНИЯ ПРОИЗХОД И РАЗВИТИЕ

Артистите винаги са пътували в търсене на нови ангажименти, за придобиване на нови умения и техники от други „майстори“ артисти, за да се информират за новостите в изкуството. Многобройните артисти, пътували до Италия по времето на Ренесанса, са ясно доказателство за това Т.

Вероятно най-известното движение „резиденции за артисти“ в Европа възниква в **края на 19 и началото на 20 век**. В този период артистите се установили в провинцията. Формирали се колонии на артисти, където те се събирали през лятото да работят на открито и да проучват, развиват и реализират своите творчески идеи. Инициативите „отгоре-надолу“ произтичат от благодетели – любители на изкуството. Те предлагали усамотени резиденции, където артистите да живеят и работят съгласно романтичния патронаж.

Нова вълна от резидентни програми за артисти възниква през **1960те** и добавя нови модели към вече съществуващите. Един нов модел предлага на артистите възможност да се оттеглят временно от обществото и да създават собствени утопии в уединение. Друг нов модел цели социално взаимодействие и се опитва да привлече публиката: гостуващи студия в села и градове служели като основа за социална и политическа промяна. Трети модел са резиденциите, инициатива на артисти. Те включвали изложбени пространства, които се превърнали в алтернатива на света на официалните галерии както за самите артисти, така и за международните колеги, с които искали да работят. През 1970те и 1980те от тези тенденции се родили множество нови инициативи за резиденции.

В края на **1980те и 90те** благодарение на глобализацията резиденциите за артисти по целия свят станали международно известни и достъпни за артисти от всички краища на света. Разнообразието се увеличило неимоверно. Инициаторите не просто искали да предложат гостоприемство на артистите, но и да създадат алтернативни центрове на знание и опит в изкуството в местен контекст. Резидентните арт центрове започнали все повече да функционират като катализатор на местната сцена на съвременно изкуство и станали незаменими за осъществяване на връзка на местната сцена с глобалния свят на изкуството.

След 2000 г. предлагането на резиденции в световен мащаб става още по-интензивно. По-лесното и евтино пътуване и бързите начини за комуникация по интернет и социалните медии допринасят за растежа на явлениято артисти в резиденция. В същото време възниква стремеж към консолидация, силна нужда от поддържане на съществуващите възможности, от създаване на връзки и мрежи и нужда от изследване на значението и стойността на артистите в резиденция за всички потребители.

За много артисти това се превръща в задължителна част от кариерата им. Самите резидентни арт центрове се организират в национален и международен план за взаимна подкрепа и представителство на техните интереси. Стандартите за качество се увеличават и процедурите за кандидатстване на програмите за артисти в резиденция стават все по-конкурентни. Присъединяват се фондове, правителства и други страни.

Тази консолидация води до стремеж към обновление. Появяват се модели на резиденции, които са без голяма гласност и са трудни за разгадаване: проучват се други форми на прием като номадски проекти, колаборативни резиденции и интердисциплинарни уъркшопове. Пространства, управлявани от артисти навсякъде по света, се свързват помежду си и организират временен обмен на резидентски програми. Има и артисти, които търсят непознатото зад ъгъла вместо на хиляди мили. Те организират творчески периоди в собствената си страна, в своя град и на своята улица.

През последните години разнообразието в тази област има ново проявление. С нарастващия интерес към въпросите на съдържанието възникнаха тематичните резиденции. Освен проблема със средствата за съществуване, техните модели и начини на функциониране, резиденциите и артистите преосмислят своята роля в обществото и на полето на културата. Интересът към въпроса „как“ изглежда се измества към въпроса „какво“. Това е фокусът и на резиденциите за артисти и на резиденциите, които са посветени на изследователска работа. Резиденциите за артисти се организират около обмена между колеги, в международен мащаб и с акцент върху важни за домакините и гостите теми.

Все повече се налага идеята, че резиденциите за артисти могат да предлагат нови пространства и модели за развитие на знание и разбиране не само в изкуството, но и в обществото. Креативните индустрии канят артисти за разработване и/или модифициране на продукти по творчески начин. Или пък артисти са канени от бизнеса, за да се даде различна перспектива на творбата. Това може да са летища, стадиони за ръгби или сградите на местната власт.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 ПРЕДСТАВЯНЕ ПО ДЪРЖАВИ

АВСТРИЯ

Австрия има дългогодишна традиция в програми за изпращане на австрийски артисти в резиденции. Тези програми са по инициатива и на разноски на официални институции и обществени фондове. За последните 20 години бяха създадени много нови резидентни програми за чуждестранни артисти в цяла Австрия и процесът продължава да се развива. Новите програми не са финансирани единствено от публичната сфера, но и от сектора на частния бизнес.

Информация за приема, визовите въпроси и престоя на чуждестранни артисти в Австрия може да бъде намерена на изключително подробния сайт за Мобилност на артистите: <http://www.bka.gv.at>

Програми за изпращане в резиденции (подбор)

Федерално канцлерство на Австрия:

Арт студио за изящни изкуства: Рим, Париж, Чешки Крумлов, Чикаго, Ню Йорк, Мексико, Япония – Токио, Фуджино, Китай – Пекин, Ченгду и Нанджинг;

Арт студио за художествена фотография:
Париж, Ню Йорк, Рим, Лондон.

За писатели: Рим

За културни мениджъри по целия свят, по предложение на
получилия стипендия www.bka.gv.at

Стипендия MAK Schindler: Лос Анжелис, www.mak.at

Domus Artium в Палиано, Италия, в Мало, Италия и Чешки Крумлов, Чешка Република: www.Auslandskultur.eu/buero

Програми за приемане в резиденции (подбор)

Федерално канцлерство на Австрия в сътрудничество с KulturKontakt Австрия:

Артисти от визуалните изкуства, писатели и преводачи на художествена литература, танцьори и хореографи, куратори и лектори по изкуства:
www.bka.gv.at, www.kulturkontakt.or.at

Резиденции за артисти, Кремс – визуални изкуства, литература, архитектура и музика: <http://www.air-krems.at>

Neue Galerie, Грац – www.neuegalerie.at/air

Международна писателска къща, Грац – www.ihag.org (писател на града, писател в изгнание) >rotor< асоциация за съвременно изкуство, Грац – <http://rotor.mur.at>

Büchsenhausen – Международна стипендиантска програма за изкуство и теория: <http://buchsenhausen.at>

Програма за обмен на артисти на град Залцбург – www.stadt-salzburg.at

Salzamt Linz, Atelierhaus – www.linz.at/kultur/salzamt

SoARTMillstättersee

www.soart.at

STRABAG Kunstforum – Арт студио

www.strabag-kunstforum.at

Vorarlberger Illwerke AG – SilvrettAtelier

www.illwerke.at

Sepp Schellfhorn Stipendium Goldegg/Salzburg

www.derseehof.at

БЕЛГИЯ – ФЛАНДРИЯ

Организации с фокус върху развитието на артистите или като част от широкия им профил, или като основна дейност могат да бъдат подкрепени в рамките на фламандския парламентарен закон за изкуствата. Резиденциите за артисти са обхванати от схемата.

Артистите от Фландрия могат да кандидатстват за международни работни посещения, които са определени като възможност за развитие на тяхната артистична дейност за кратък или по-продължителен период в чуждестранни арт институции или да работят под ръководството на изявени артисти.

В допълнение към работните посещения „Изкуства и наследство“ има международна резидентна програма. Артистите могат да кандидатстват в (към момента) осем резидентни организации.

www.artsandheritage.be

БЪЛГАРИЯ

Подкрепата за мобилност на артистите и за резиденции е сред приоритетите на проекта на Национална стратегия за култура на България. Текущото финансиране на мобилност на артисти и на резиденции е спорадично и се осигурява от държавния бюджет, културни институции, общини и НПО.

В България има няколко резиденции за артисти. Много български артисти обаче пътуват в чужбина за участие в резидентни програми.

1. Сдружение „Изкуство днес“, Пловдив; визуални изкуства
<http://www.arttoday.org/site/lab.html#2>
2. Танцов център Дерида, София; резиденция за артисти/танцьори – сценични изкуства <http://www.derida-dance.com/qs/en/residency-program>
3. Международно дружество Елиас Канети, Русе; интердисциплинарно – писатели/визуални изкуства/аудио-визуални и медии – нови медии
<http://www.eliascanetti.org/83.0.html?&L=3>
4. Център за изкуства „За Родопите“, Бостина; сценични изкуства (театър и танц)

5. Bostina.html Фондация за творческо писане – „Елизабет Костова“ <http://www.ekf.bg/bg/index.php>
5. Фондация за творческо писане – „Елизабет Костова“ <http://www.ekf.bg/bg/index.php>
6. Арт резиденция „Старото училище“, село Горна Липница; визуални изкуства <http://www.gornalipnitsa.com/en/art-residence>
7. Културен център – музей ТРАКАРТ – арт резиденция – Пловдив; визуални изкуства <http://trakart.org/artreidence-center>
8. Галерия Леседра и проекти за съвременно изкуство – Арт село, Лесидрен; визуални изкуства <http://www.lesedra.com/TheArtVillageSummerResidency2013-4.pdf>

ХЪРВАТИЯ

Посоченият адрес на сайта на Министерство на културата осигурява връзка към резидентните центрове в Хърватия:

<http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=11076>

РЕПУБЛИКА ЧЕХИЯ

Обща информация за резиденциите в Чешката република и в чужбина: <http://www.culturenet.cz/databaze/rezidence/podle-oboru/>

Източници на финансиране на резиденции

Министерство на културата
www.mkcr.cz

Институт за изкуства и театър – Обменна резидентна програма
<http://www.culturenet.cz/rezidence/>

Международен вишеградски фонд – Програма VARP
<http://visegradfund.org/residencies/>

Основните възможности за резиденции в Република Чехия са:

1. Фондация Agosto
<http://agosto-foundation.org/>
2. Centrum pro současné umění Praha/Център и фондация за съвременно изкуство Прага
<http://cca.fcca.cz/en/>
3. CESTA – Център за културен обмен в Табор <http://www.cesta.cz/>
4. Арт център Егон Шиле, Чешки Крумлов
<http://www.schieleartcentrum.cz/en/exhibitions/1/>
5. FUTURA – AIR Třebešice Castle, Студио Карлин, Прага и резиденции в Ню Йорк <http://www.futuraproject.cz/en/>

6. Galerie Školská 28 – Отворени студиа – Прага <http://skolska28.cz/node/2901>
7. Kredance – Културен център České Budějovice
<http://www.kredance.cz/prostor/projekty/rezidence/>
8. MeetFactory – Прага
<http://www.meetfactory.cz/en/program/rezidence>
9. Резиденция за артисти Milkwood
<http://www.milkwoodinternational.org/>
10. OPEN A.i.R. – Пилзен
<https://www.facebook.com/openairplzen>
11. Pražský literární dům autorů německého jazyka/Литературна къща
Прага <http://www.prager-literaturhaus.com/>
12. Скулптурно студио Bubec – Прага
<http://www.bubec.cz/inpage/english/>
13. Студио ALTA
<http://www.altart.cz/?lang=en>
14. Студио Kokovice
<http://divadlohome.net/kokovice.html>
15. Резиденция за артисти TRANZIT
<http://www.tranzit.org/en/grants/>
16. YO-YO <http://yo-yo-o.org/en/onas/>

ЕСТОНИЯ

Естония все още няма конкретна политика за мобилност на артисти. Държавното финансиране за резиденции за артисти е ограничено, но има грантове за изпращане на артисти, както и значително финансиране през международни програми, като например Kultur-Kontakt Север.

Тенденцията на „нано-резиденции“, управлявани от артисти, бързо се разраства. Има артисти, които са създали програми и възможности за свои колеги или като места за съвместна работа, или като отделни програми. Друг по-разпространен формат е интердисциплинарната резиденция с домакинството на град/община. Поради липсата на финансиране в Естония няма мащабни продукции или резиденции, ориентирани към изследователска дейност в момента. Министерство на културата ще приеме програма за финансиране на резиденции с вероятна начална дата 2016 г.

Естонски културен фонд – <http://www.kulka.ee/> – грантове за изпращане на артисти за 1-2 месеца.

Естонско Министерство на културата – <http://www.kul.ee/en> – подкрепя за резиденции в Естония на проектен принцип, отделни грантове за изпращане на артисти на проектен принцип (основно за целите на по-големи продукции).

Съвет за данък върху хазарта – <http://www.hmn.ee/> – подкрепя за резиденции на проектен принцип, предимно финансиране на дейности, насочени към местни общности.

Резиденции

1. MoKS – <http://www.moks.ee/pages/residency?locale=en>
Резиденция-студิโอ за изследователска дейност, колаборации или малки продукции. Междудисциплинарна с акцент върху проекти на общностите и звуково изкуство. Разположена в село Моосте, южна Естония, MoKS е приютявала общо 166 артиста от откриването си през 2002 г. Артистите се подбират чрез отворени покани, като основен критерий е мотивацията на артиста за работа в конкретния местен контекст. Резиденцията е безплатна за артистите. Осигуряват се грантове и се покриват пътните разходи. MoKS предлага и студиа под наем.
2. Kanunti Gildi SAAL – <http://www.saal.ee/residency/>
Резиденция за сценични изкуства за експерименти и продукции, функционираща от 2009 г.; подбор чрез покани.
3. Резиденция за артисти Тарту – <http://residency.tartuensis.com/>
Междудисциплинарна инициатива на град Тарту (вторият по големина в Естония), която приютява артисти съвместно с няколко културни институции в града. Не покрива всички разходи на артистите.
4. Резиденция Творчески хъб, Талин – http://www.resartis.org/en/residencies/list_of_residencies/?id_content=6731
Трансдисциплинарна програма за изкуства, социални движения, политическа теория и социално предприемачество. Резиденцията е във фаза на развитие. Работните пространства и стаите за настаняване ще бъдат готови в началото на 2016 г. До момента има един чуждестранен резидент.
5. Студио за гости на естонската Асоциация на артистите – <http://www.eaa.ee/710.html> Студио под наем в центъра на Талин; на принципа на кандидатстване.
6. Естонска академия за изкуства – www.artun.ee
<http://ekasculpture.tumblr.com/residentuur>
Факултетите по инсталация и скулптура и бижута и железарство са домакини на полуакадемични резидентни програми за гост-артисти с възможност за използване на ателиета и обмен на знания.
7. Академия KAU – <http://kauacademy.com/#residency>
Резиденция в село Кõue Manor близо до Талин. Прилага се наем за студио/настаняване.

8. Студио Mardu – <http://www.mardu.ee/en>
Ферма сред естонската природа се подготвя за въвеждане на резидентна програма за артисти, ориентирана към социално отговорни дизайн и занаяти.
 9. Център за изкуства Polli Talu – [http://www.pollitalu.org/english/residencies/res. english.html](http://www.pollitalu.org/english/residencies/res.english.html)
Три студиа във ферма, основана от изпълнителката Марика Блосфелд. Приема артисти от различни области; разходите се заплащат частично от гостите.
 10. Maajaam – <http://www.maajaam.ee/>
Пространство във ферма в южна Естония, управлявано от артисти и основано от медийния артисти Тимо Тутс. Това е резидентна програма с отворена покана, основана на артистична колаборация между артисти с технологична специализация. Артистите не заплащат такси.
 11. Pardimäe Lokaal – <http://pardimaelokaal.weebly.com/>
Резиденция, управлявана от артисти и пространство за проекти/ студио в североизточна Естония, основано от изпълнителя Кая Кан.
 12. AmbulARToorium – <http://ambulartoorium.blogspot.com/>
Творческо пространство, управлявано от артисти за (основно) фотографии в Източна Естония.
-

ФИНЛАНДИЯ

През последните няколко десетилетия дейността резиденции за артисти във Финландия се разрасна и професионализира съществено и се превърна във важна публично подкрепена практика. До средата на деветдесетте Финландия не познаваше резиденциите за артисти. Концепцията за тях започна да се разпространява в страната приблизително в този период. Съветът за изкуства на Финландия откри секция резиденции през 1996 г. за развитие на международен обмен на артисти. Секцията прие програма за международно развитие „Резиденция за артисти“ през 1997 г. От тогава Центъра за арт промоции на Финландия²⁷ разпределя безвъзмездна помощ за сдружения, поддържащи резиденции и за артисти, които посещават резиденции.

Резидентната дейност е широко разпространена във всички райони на Финландия от Аланд до Кил-писджарви. Отчасти причина за това е, че дейността се приема от гледната точка на регионалното развитие²⁸. Идеята е, че тя ще има положително въздействие върху имиджа на града/региона и/или ще популяризира конкретното място²⁹.

Ограничените пазари на изкуство във Финландия упражняват натиск върху артистите да разширяват своите мрежи в международен план. Арт резиденциите насърчават международната мобилност на артистите, внасят различни гледни точки и развиват международните отношения. Международните резиденции дават възможност на артистите да представят изкуството си, са участват в международни мрежи, да достигнат до нова публика и да се запознаят с арт сцената на други държави.

Финландска фондация за арт студиа – изчерпателен списък на резиденции http://www.ateljeesaatio.fi/suom_ulkom.html

Студиа-резиденции

<http://www.ateljeesaatio.fi/english/ateljeeasunnot.html>

Работни пространства

<http://www.ateljeesaatio.fi/english/ateljeet.html>

Студиа в чужбина

http://www.ateljeesaatio.fi/english/suom_ulkom.html

²⁷

Бивш Съвет за изкуства на Финландия.

²⁸ Karttunen, Sari (2005). Taidetoimikuntalaitoksen kansainväliset avustukset –Taiteilijoiden liikkuvuuden ja vierastalojen tuki 2000–2004. Työpapereita 43. Taiteen keskustoimikunta.

²⁹ Suomi, Riikka (2005). Kansainvälinen residenssitoiminta Suomessa 1995–2005. Työpapereita 44. Taiteen keskustoimikunta. Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö

Международна програма за артисти на Хелзинки – програми за обмен на резиденции

<http://www.hiap.fi/project/exchange-programmes>

Център за промоция на изкуството Финландия – резиденции

<http://www.taike.fi/ulkomaan-residenssit>

Творчески център Arteles

<http://www.arteles.org/creativecenter.html>

Residenssi – ръководство с добри практики

http://www.ateljeesaatio.fi/residenssi_sis_3_04_13_spreads.pdf

ФРАНЦИЯ

Френското Министерство на културата и комуникациите ръководи програми, посветени на финансиране и прием на чуждестранни артисти в резиденции. Това допринася за привлекателността на Франция и сътрудничеството ѝ с други държави. Целта е създаване на дългосрочни партньорства и колаборации. Артистите трябва да използват престоя си в резиденцията, като осъществяват взаимодействие с френски структури.

Програми за резиденции за чуждестранни артисти се подкрепят от „Асоциация на културните центрове за срещи“ (програма „Одисей“), Couvent des Récollets, Cité internationale des arts de Paris (CIAP), Pépinières européennes de jeunes artistes. Те подбират своите резиденти въз основа на артистичен проект, разработен съвместно с арт центрове, регионални центрове за съвременни изкуства (FRAC) или училища по изкуствата.

Освен тези програми, финансирани пряко от централната администрация на Министерство на културата и комуникациите, редица инициативи се подкрепя от DRAC (местни и регионални подразделения на Министерство на културата) и други институции. Например Националният център за книгата поддържа резиденции за писатели и преводачи и отпуска стипендии за писане.

Две френски организации в чужбина заслужават да бъдат споменати: Френската академия в Рим и Вила Куджояма в Киото. В областта на визуалните изкуства е добре да се консултирате с наръчника, издаван от Националният център за пластични изкуства (CNAF): <http://www.cnaf.fr/196-residences-en-france>

Програмите за резиденции за артисти в областта на сценичните изкуства често са част от основната мисия на институциите. Такива примери са Националният център за танц или Националният театър de Chaillot. Те приемат артисти или трупички за престой в студия за творческа дейност, представления, майстор класове, изследователска работа и дори във връзка със сезонна програма. Друг пример е Parc et Grande Halle de la Villette. От 2010 г. WIP (Работа в ход) е резидентна лаборатория, където проектите „отлежават“. Преди началото на резиденцията трупичките/артистите разработват свой проект в тясно сътрудничество с екипа на WIP (програмиране, продукция, техника). По време на резиденцията трупичките/артистите ползват логистична и финансова подкрепа, технологични средства и дори копродукция. Артистите получават възможност за първа изява, влизат в мрежи на професионалисти и ползват обратна връзка за своята работа. Проектите в резиденцията WIP впоследствие се разпространяват.

Френският институт също поддържа много програми за резиденции за артисти. За подробности посетете: <http://www.institutfrancais.com/fr/mobilite-internationale-et-residences-de-createurs>

Резидентните програми на Френския институт позволяват на френски и чуждестранни творци – артисти, филмови продуценти, арт посредници/ куратори, писатели и т.н. престой от няколко седмици или месеца в чужда държава за разработване на творчески проект с помощта на стипендия или място за настаняване. Потаянето в различна страна, култура и език предлагат на творците възможност за поставяне на работата им в перспектива, обогатяването ѝ и сътрудничество по проекти.

Г Е Р М А Н И Я

В Германия се намират следните резиденции за артисти:

DAAD Künstlerprogramm (Берлин)

www.berliner-kuenstlerprogramm.de

Edith-Ruß Haus (Олденбург)

<http://www.edith-russ-haus.de/>

Künstlerdorf Schöppingen (Шьопинген)

<http://stiftung-kuenstlerdorf.de/>

Künstlerhaus Bethanien (Берлин)

<http://www.bethanien.de/>

Künstlerhaus Bremen (Бремен)

<http://www.kuenstlerhausbremen.de/aktuell/>

Künstlerhaus Eckernförde (Екернфьорде)

<http://www.otte1.org/>

Künstlerhaus Edenkoben (Еденкобен)

<http://kuenstlerhaus-edenkoben.de/>

Künstlerhaus Hooksiel (Вангерланд)

<http://kuenstlerhaus-hooksiel.de/>

Künstlerhaus Lauenburg (Лауенбург Елбе)

<http://kuenstlerhaus-lauenburg.de/>

Künstlerhaus Lukas (Ахреншууп)

<http://kuenstlerhaus-lukas.de/>

Künstlerhaus Schafhof (Фрайзинген)

<http://schafhof-kuenstlerhaus.bezirk-oberbayern.de/>

Künstlerhaus Schwandorf (Швандорф)

<http://www.stadtschwandorf.de/mehr/okh.index.de.php>

Künstlerhaus Stuttgart (Щутгарт)

<http://www.kuenstlerhaus.de/>

Künstlerresidenz *blumen* (Лайпциг)

<http://www.residence-blumen.de/en/>

Künstlerstätte

Stuhr-Heiligenrode

(Щур)

http://www.transartists.org/air/kunstlerstatte_stuhr_heiligenrode.2908.html

Schloss Balmoral (Бад Емс)

<http://balmoral.de/>

Schloss Bleckede (Блекеде)

<http://www.kuenstlerstaette-bleckede.de/>

Schloss Plüschow (Плюшоу)

<http://plueschow.de/>

Schloss Ringenberg (Хаминкелн)

<http://schloss-ringenberg.de/>

Schloss Solitude (Щутгарт)

<http://www.akademie-solitude.de/de/>

Schloss Wiepersdorf (Флеминг)

<http://schloss-wiepersdorf.de/start.html>

Stellwerk Zollverein e.V. (Есен)

<http://www.zollverein.de/>

Stiftung Genshagen (Геншаген)

<http://stiftung-genshagen.de/>

Stiftung Starke (Берлин)

<http://stiftungstarke.de/>

Villa Concordia (Бамберг)

<http://villa-concordia.de/>

Villa Waldberta (Фелдафинг)

<http://www.muenchen.de/rathaus/Stadtverwaltung>

Повече информация може да бъде намерена на сайта на Internationale Gesellschaft der Bildenden Künste (IGBK):

<http://www.igbk.de/>

Г Ъ Р Ц И Я

Основната цел на Международния център за писатели и преводачи Родос, Гърция е да осигури безплатно настаняване на писатели и преводачи за период от две до шест седмици

<http://www.writerscenter.gr/en.html>

e-mail: info@writerscenter.gr

Освен това той подпомага нови писатели предимно чрез предоставяне на грантове, награди и стипендии, както и чрез организиране на специални образователни програми, публикации, конференции, семинари и културни събития.

Като черпи от историята и мултикултурното наследство на остров Родос, той цели да привлича писатели и преводачи от всички съседни райони и да популяризира работата си сред местната общност.

ЛИТВА

Резидентска програма за артисти на Център за културни комуникации Klaipėda
<http://www.kkkc.lt/en/main/rezidentura-1/apie-rezidentura-1/>

Резиденция за артисти Druskininkai на литовската асоциация на композиторите
<http://www.lks.lt/index.php?page=about-dar-eng>

Печатно изкуство на сцена! – Арт печатница, Вилнюс
<http://www.menuspaustuve.lt/en/about/news/11692-open-call-for-residency-program-print-art-on-stage>

Rupert, Вилнюс
<http://www.rupert.lt>

Арт колония Nida Art на вилнюската Академия за изкуство, Нида
<http://nidacolony.lt/en>

Финансиране

Литовският съвет за култура осигурява подкрепа за резидентски програми в Литва, като покрива разходите на гостуващи артисти и разпределя държавна помощ за участие на артисти в резидентски програми в други държави.

МАЛТА

Артистите в Малта могат да кандидатстват за грантове за мобилност пред Арт фонда на Малта. Той се администрира от обществена организация, натоварена с грижата за културата и изкуствата, „Съвет за изкуства Малта“. Предназначението на гранта за мобилност е да осъществява международния опит на малтийските артисти, като участието в международни резидентни програми е един от приоритетите. <http://www.maltaculture.com>

Творчески център Св. Джеймс Кавалие в столицата на Малта Валета е домакин на шестседмична резидентска програма за обмен в партньорство с Център за изкуства Вирджиния (VCCA) в Амхърст Вирджиния, САЩ. Програмата е отворена за всички дисциплини. Подборът на участващите артисти става чрез заявления към двата центъра.
<http://www.sjcav.org>

Gozo Contemporary е арт инициатива за визуални изкуства и медии, ръководена от артисти и отворена както за малтийски, така и за международни участници. Това мултифункционално пространство е разположено на остров Гозо. Малтийските и международните артисти се канят за резиденция от минимум две седмици.
<http://norbertattard.com/en/gozo-contemporary>

НИДЕРЛАНДИЯ

Информация за резидентни програми за (между)народни артисти

Порталът DutchCulture|TransArtists (<http://www.dutchculture.nl/residencies>) функционира от гледната точка на артистите и съдържа над 1400 възможности за резиденции. Услугите му включват изследвания на явленията, специално съставени уъркшоп програми (в Нидерландия и в международен мащаб), Колекциите AiR (тематични селекции от базата данни).

Платформата AiR (<http://www.transartists.org/airplatformnl/intro>) изброява 126 резиденции в Нидерландия (и Фландрия).

Възможности за финансиране в Нидерландия за резидентни програми и артисти (прием и изпращане):

Картографиране на холандската култура: преглед на областите на културата и националните фондове <http://www.dutchculture.nl>

Ръководство за финансиране на мобилност „В движение“: Нидерландия <http://on-the-move.org/funding/europe>

Примери за възможности за финансиране от региони и градове

Фонд за изкуства на Амстердам
<http://www.amsterdamsfondsvoordekunst.nl>

Амстердам
<http://youngartfundamsterdam.nl>

Ротердам – Centrum Beeldende Kunst Rotterdam
www.cbkrotterdam.nl

Хара – Stroom
http://www.stroom.nl/media/Stroom_Grants_Full_ENG_2014.pdf

Хоорд Брабант – Brabants Kenniscentrum Kunst en Cultuur
<http://www.bkkc.nl>

Други международни организации със седалище в Нидерландия

Res Artis: световна мрежа на резиденции. Мрежата има над 400 членуващи организации. www.resartis.org

Фондация DOEN: DOEN подпомага инициативи посредством субсидии, участия, заеми и гаранции, целящи постигането на зелено, социално включващо и креативно общество <http://www.doen.nl/>
Programmes include Artscollaboratory <http://www.artscollaboratory.org>

Европейска културна фондация <http://www.culturalfoundation.eu>
Включва програмите STEP Beyond <http://ecflabs.org/grants/stepbeyond> и TANDEM <http://www.culturalfoundation.eu/tandem>

Фондът Принц Клаус подпомага артисти, критици и културни организации за иновативни и качествени културни инициативи на места, където ресурсите и възможностите за културно изразяване, творчески продукции и изследвания са ограничени. <http://www.princeclausfund.org>

ПОЛША

Център за съвременно изкуство Ujazdowski Castle | Лаборатория AiR, Варшава <http://csw.art.pl/index.php?action=air&lang=eng>

Културен център Zamek
<http://www.zamek.poznan.pl/sub,en,158,residences.html>

Център за арт образование Laznia 2
http://www.laznia.pl/aktualnosci,teraz,5,residency_program.html

Burdag – Пространство за сценични изкуства
<http://www.burdagstudio.com/residency/>

Галерия Арсенал
<http://galeria-arsenal.pl/en/>

Център за съвременно изкуство Kronika
<http://www.kronika.org.pl/en/>

Проект Метрополис
<http://projektmetropolis.pl/eng>

Вила Decius
<http://villa.org.pl/villa/en/>

Резидентска програма Ergo Hestia
<http://www.artystycznapodrozhestii.pl/en/rezydencja>

ПОРТУГАЛИЯ

През последните десетилетия структури, посветени на творческия акт в изкуствата, възникнаха из цялата страна. Тези структури, ръководени основно от артисти, създадоха артистични общности. С тяхната поява развитието на творческата дейност и по-ефективните контакти с международни артисти и резиденции получиха тласък и осигуриха логистична подкрепа за творчество и споделяне на опит между артистите от различните дисциплини.

В момента има около 30 резиденции за артисти из цялата страна, обхващащи всички области на изкуството и приемащи артисти от целия свят (със специален акцент върху европейските, африканските и южноамериканските артисти).

<http://www.centroaaa.org/> <http://binauralmedia.org/news/en/artist-residency/the-residency> www.aadk.org/

www.oespacodotempo.pt

СЛОВЕНИЯ

Мнозинството от програмите за резиденции за артисти в Словения са изброени на www.culture.si, а сайт, подкрепен от Министерството на културата и предназначен да подпомогне проучването на възможности за сътрудничество със словенски културни организации. На него може да бъде намерена информация за продуценти, места за провеждане на културни събития, фестивали и услуги в Словения, да бъдат изтеглени снимки, лога и контакти.

За изчерпателен списък на резиденциите със съответните адреси направете справка с:

<http://www.culture.si/en/Category:Residencies>

Резидентен център Sankarjeva (не е включен в www.culture.si)
http://www.jskd.si/financiranje/poziv_rezidence/2013/uvod_rezidence_eng_2013.htm

Снимки на базата:

http://www.jskd.si/aktualno/fotogalerija_prostorov_10.htm

ИСПАНИЯ

Сайтове за търсене на резиденции в Европа и Латинска Америка

<http://artistasvisualesenred.org/>

<http://www.localizart.es/residencias-artisticas-en-europa>

Сайтове на испански публични институции, подпомагащи резидентни програми

INAEM (Национален институт за сценични изкуства): едно от направленията за финансиране е предназначено за трупи (театрални, танцови и музикални) и представлява планиране на турнета с програми, включващи продукции за артисти в резиденции.

АС/Е. Испанска публична агенция за култура. Съгласно насоките на Министерството на културата цели да популяризира испанската култура и историческото наследство на изкуствата в Испания и в чужбина, да подпомага конкурентността и интернационализацията на творческия и културния сектор www.accioncultural.es/en/programme_of_residencies

Danza.es. Официален сайт, подкрепен от INAEM, който предоставя полезна информация за всички дейности за подкрепа на танцовото изкуство, в това число резиденции за танцьори <http://www.danza.es/danza.es-en/guia-danza/artistic-residences>

Основни асоциации на резидентни програми (местни или част от международни организации)

Artmotile

www.artmotile.org

Xarxaprod

www.xarxaprod.net

Casa Velázquez

www.casadevelazquez.org

Residencia de Estudiantes

www.residencia.csic.es

LABORAL

www.laboralcentrodearte.org/en/plataformacero/residencias

ШВЕЦИЯ

Шведският Комитет за безвъзмездна помощ за изкуства е направил изчерпателен общ преглед на всички шведски резиденции в и извън Швеция. Те са предназначени за професионални артисти, работещи в Швеция или в чужбина в различни области на изкуството.

Прегледът е направен на национално и регионално/местно ниво и показва потенциални арт дисциплини. Няколко резиденции са интердисциплинарни. Резиденциите в чужбина са посочени в отделен списък.

През последните 10 години има интерес към резиденциите в Швеция, особено на регионално/местно ниво. Много от регионите са открили как подобни инициативи могат да им дадат нов положителен тласък. В областите, където няма арт институции, резиденциите се превръщат в средство за местното население за контакт с артисти и изкуства по начини, които излизат извън обичайното преживяване на публиката.

Броят на резиденциите расте във всички дисциплини на изкуството. Увеличават се както резиденциите, ръководени от артисти, така и тези, които са свързани с институция. Много от резидентните програми получават публично финансиране, но има и примери за смесено финансиране.

Описание на шведските резидентни програми може да бъде намерено на следния адрес:

http://www.konstnarsnamnden.se/Sve/PDFer/Sweden_Residence_mapping_The_Swedish_Arts_Grants_Committee_2014.pdf

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

Във Великобритания културата е делегирана на трите национални правителства и Народното събрание на Северна Ирландия. Това означава, че всяка от държавите има собствена политика и орган за финансиране на изкуствата. Принципно обаче Съветът за изкуства финансира резиденции чрез пряка подкрепа за организациите и чрез схеми за финансиране на резидентни проекти от общодостъпни лотарии. Във Великобритания няма единен координационен орган или мрежа на резиденциите за артисти.

Англия

Съветът за изкуства на Англия www.artscouncil.org.uk Финансира резиденции за артисти чрез подкрепа за организации от рода на Grizedale Arts www.grizedale.org, Wysing www.wysingartscentre.org, Delfina www.delfinafoundation.com, Acme Studios www.acme.org.uk, както и чрез инициативи от рода на „Грантове за изкуство“ на националната лотария.

Шотландия

Творческа Шотландия www.creativescotland.com финансира резиденции чрез своята програма „Creative Futures“. Освен това се подкрепят и резидентни центрове от рода на Cove Park www.covepark.org и други инициативи като Bothy Project <http://www.thebothyproject.org>, Hospitalfields <http://hospital-field.org.uk> и т.н..

Уелс

Съветът за изкуства на Уелс www.artswales.org.uk подпомага резидентии за артисти по три начина:

1. Финансиране на Ty Newydd www.tynewydd.org – резидентен център за писатели в Северен Уелс.
2. Еднократни резиденции, финансирани от схеми на лотарията. Те имат инициативи с много широка база, включващи Уелския съюз по ръग्би и Летище Кардиф.
3. Фонд за стратегическо партньорство. Този фонд възлиза на £135,000 годишно за тригодишен период. В момента ACW работи с три стратегически партньора: Център за алтернативни технологии; Тръстът канали и реки; Националният музей на Уелс; Национален тръст; Уелска вода.

Северна Ирландия

Съветът за изкуства на Северна Ирландия <http://www.artscouncil-ni.org/> съфинансира Център Tyrone Guthrie www.tyroneguthrie.ie, резиденция за артисти и подкрепа за резидентен престой в Студио за дигитални изкуства <http://digitalartsstudios.com> и Център за съвременни изкуства www.cca-derry-londonderry.org в Дери/Лондондери.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3 РАБОТНАТА ОМК ГРУПА ЗА РЕЗИДЕНЦИИ ЗА АРТИСТИ (РАБОТЕН ПЛАН ЗА КУЛТУРА 2011-2014 г.)

Участващи държави членки на ЕС

Австрия, Белгия, България, Хърватия, Република Чехия, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Ирландия, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словения, Испания, Швеция, Великобритания.

Презентации на експертите на държавите членки по време на пленарните сесии, проведени през 2013 и 2014 г.

България

Пример за добра практика от България, Г-н Атанас Маев, Арт мениджър на Танцов център Дерида и негов съ-основател

Финландия

Пример за добра практика от Финландия, Г-жа Лийна Ламза, Арт център KylvuuriKauppila & Res Artis

Ирландия

Пример за добра практика от Ирландия, Г-н Филип Деламер, служител на офиса на Съвета на изкуства на провинция Лейтрим

Малта

Представяне на резиденция за съвременни артисти Гозо, Г-жа Катя Микалеф, куратор на модерно и съвременно изкуство

Представяне на проект за резиденция за артисти V.18 за Валета, Европейска столица на културата 2018 г., Г-жа Маргерита Пул, координатор планиране, V.18

Нидерландия

„Размисли за резиденциите“, Мария Тюрлингс, Център за международно сътрудничество DutchCulture/програмен директор на TransArtists Desk

Полша

„Опитът на Полша: подготовка, изпълнение и поддържане на резиденции за артисти“

Въведение – Национален център за културни програми, Изабел Жерек, Ръководител на отдел комуникации, Национален център за култура

Панел с Михал Ячука, Галерия Арсенал в Бялисток; Александра Кшежиполска, Арт център Łaźnia, Гданск; Ягна Домжалска, Културен център Zamek, Познан („Лаб-оператория“); Ика Сенкиевич-Новацка, Лаборатория A-I- R, ССА Ujazdowski Castle; Йоанна Клас, Институт Адам Мицкевич; Лешек Напюнтек, Културен отдел, Община Варшава

Въведение в Лаб A-I-R, Ика Сенкиевич-Новацка, главен куратор, A-I-R Лаборатория Център за съвременно изкуство Ujazdowski Castle

Представяне на проект, финансиран от ЕС „Re-tooling RESIDENCIES“, Анна Птак, куратор на програма Лаборатория A-I-R

Въведение в проект „Пренасочване на Изток“ Ика Сенкиевич-Новацка, главен куратор, A-I-R Лаборатория Център за съвременно изкуство Ujazdowski Castle

Португалия

„Резиденции за артисти в Португалия – състояние на нещата“, Резиденция Карлос Пимента Ларго, Лисабон

Марта Силва, директор

Великобритания

Резиденции за артисти – „Време за нова парадигма?“, Ивет Вон Джоунс, Изпълнителен директор, гостуващи изкуства

ПРИЛОЖЕНИЕ 4 ПРОУЧВАНЕ НА ИЗСЛЕДВАНИЯ, ДОКЛАДИ И ВЪЗМОЖНОСТИ В ОБЛАСТТА НА РЕЗИДЕНЦИИТЕ И МОБИЛНОСТТА ЗА АРТИСТИ

*Александър Палашински, Национален център за
култура, Полша и член на ОМК групата*

База данни на доклади и примери за изследвания на добри практики

ON-AiR 2010-2012: Европейски „инструмент за артисти“, уъркшопове за мобилност и програми за обучение относно възможностите за артисти в резиденции (AiR) е съвместен културен проект, финансиран от Програма Култура на Европейската комисия (2007-2013). Общо 19 центъра за настаняване на артисти, институти за арт образование, общини и инициативи на артисти в 5 европейски държави работят заедно за разработването на интензивната двугодишна програма.

<http://www.on-air-mobility.org>

„Наръчник за възможностите за финансиране на културни журналисти в Европа“, В движение (2013)

В движение – Международна мрежа за културна мобилност. Наръчникът е поръчан на В движение от партньорите на проекта „Разопаковай изкуството“.

[Guide to funding opportunities for cultural journalists in Europe](#)

‘D’Art No.45: международни перспективи за резиденциите за артисти“, IFACCA (2013)

През октомври 2012 г. IFACCA проведе проучване сред своите членове за глобалните тенденции в държавната подкрепа за резиденции за артисти.

‘Microresidence! 2012’, Youkobo ArtSpace (2013)

Това е документ, който събира мислите и посланията на организатори и участници в резиденции в Япония и в международен мащаб.

[Microresidence! 2012](#)

„От оцеляване до проспериране“, Алианс на общностите на артисти (2012)

Този доклад е опит за улавяне на състоянието на жив организъм, сборник с лични истории и статистика, който отразява богатството на нашите различия и в същото време предлага възможността за споделени уроци. Докладът е само началото, покана към колеги да изследват заедно как организациите могат да преминат отвъд оцеляването към процъветането.

[From Surviving to Thriving: Sustaining Artist Residencies](#)

‘RE-tooling RESIDENCIES. Близък план на професионалистите в мобилността на изкуството, CCA Ujazdowski Castle (2011)

Близък план на професионалистите в мобилността на изкуството е последната част от програма, организирана под рубриката RE-tooling RESIDENCIES в периода 2009 – 2011 г, която започна с международна конференция за резиденциите за артисти, придружена от първата източно-европейска среща Res Artis и последвана от програма за обмен на професионалисти в изкуството и институции, които са нови в областта на резиденциите.

RE-tooling RESIDENCIES. A Closer Look at the Mobility of Art Professionals (2011)

„Движение и учене на артисти“, PACTE-CNRS, DEUSTO (2010)

Изследването анализира въздействието на мобилността на артистите в Европа от образователна гледна точка и от перспективата на ученето през целия живот. Какви са ефектите от техните движения през граници – като стипендианти в резиденции за артисти или като гост артисти на фестивали, музеи или галерии? Може ли неформалното учене, резултат от мобилността на артистите, да бъде формализирано чрез интегрирането му в професионалното образование на артистите? Как инструментите за учене през целия живот могат да бъдат по-добре насочени към нуждите на мобилните артисти? За да отговорят на тези въпроси, партньорите в „Движение и учене на артисти“ проведоха интервюта с артисти от сценичните и визуалните изкуства в десет държави членки на ЕС: Белгия, Франция, Унгария, Италия, Люксембург, Нидерландия, Португалия, Румъния, Словения, Испания и Великобритания.

Artists moving & learning

„Европейски градове и културна мобилност: тенденции и подкрепа“, Евроградове & В движение (2013)

Това изследване е проведено от В движение в отговор на искане от Нант като председател на работната група ЕВРОГРАДОВЕ за мобилност на артистите. То анализира политиките и действията на големите европейски градове в подкрепа на мобилността на артисти и професионалисти от сектора на културата.

European cities and cultural mobility: Trends and support actions

„Ръководство за зелена мобилност“, Колелото на Джули, В движение (2011)

Това ръководство за зелена мобилност показва, че артистите отново предлагат творчески решения по въпроса: много от тях вече са намерили нови начини за създаване на произведения на изкуството с грижа за околната среда. ОТМ изрази задоволството си от съвместната работа с Колелото на Джули за изработването на това ръководство като вдъхновение, но също и като практическо средство в помощ на артисти и професионалисти – и всеки, който се стреми към промяна! – за вземане на отговорни решения и същевременно оптимално използване на мобилността.

<http://www.juliesbicycle.com/resources/green-mobility-guide>

„Първи натрупан опит в културната мобилност за европейски артисти и професионалисти в областта на културата в Китай: списък на връзки в интернет“, Информационна мрежа за културна мобилност, В движение (2014)

Този електронен наръчник е събрал изчерпателен списък на онлайн ресурсите, свързани с осем ключови теми от определящо значение за правилната подготовка на мобилността в Китай: от разбирането на

китайската култура и културна политика до информация за съвременните артисти, от източници на финансиране до визови въпроси.

[First cultural mobility experiences for European artists and cultural professionals in China: a repertory of web-links.](#)

„Резиденции за творческа интервенция и техните посредници: сравнителен анализ“, Ариане Бертион Антал (2012)

Мениджърите във все повече организации прекращват удобните взаимоотношения с изкуствата и търсят начини за ангажиране във взаимно учене с артисти в продължение на месеци и дори години. Тази статия описва и сравнява програми за резиденции за артистични интервенции в пет европейски държави, изтъква сходствата и различията в тяхната структура, цели, начини на финансиране и процеси на изпълнение и илюстрира разнообразни начини за документиране на „добавената стойност“ на такива интервенции.

[Artistic Intervention Residencies And Their Intermediaries: A Comparative Analysis](#)

„Ръководства за добри практики“, Алианс на общностите на артисти, САЩ. (2012)

Поредицата „Поглед към добрите практики“ включва съдържание, написано от колеги артисти, научени уроци и практически съвети от резидентни програми по целия свят. „Поглед към добрите практики“ е подкрепено частично от Националния фонд за изкуства.

<http://www.artistcommunities.org/best-practices-guides>

„Инструментариум артисти – резиденции“, artsACT, Австралия (2012)

Този инструментариум е подготвен от artsACT в помощ на организации, развиващи програми за резиденции за артисти. Asialink Arts работи за културен и творчески обмен посредством резиденции за артисти и други проекти и е най-голямата международна програма за резиденции на Австралия. Целта на тези резиденции е да насърчава културното разбирателство, обмена и артистичните инициативи между Австралия и азиатските държави.

http://www.arts.act.gov.au/data/assets/pdf_file/0012/669891/Artists-in-Residence-Toolkit.pdf

Статии

‘The Artist as Res(iden)t’, от Hito Steyerl и Boris Buden http://www.b-kronieken.be/index.php?type=publication_dieter&txt_id=95&lng=eng

Публикации

<http://www.mondriaanfonds.nl/en/?s=publications>

Карта на резиденциите и местата за артистична продукция (само на испански – Local-izador de residencias y espacios para la producción artística)

<http://www.localizart.es/>

<http://www.citybooks.eu/en/>

Авторски снимки:

Стр. 7 © Compañía Nacional de Danza, Испания – Jesús Vallinas
Стр. 11 © Shutterstock
Стр. 12 © Residency program 'Rupert', Литва
Стр. 13 © Derida Dance Center, България
Стр. 15 © Residency program 'Rupert', Литва
Стр. 16 © Gozo Contemporary, Малта
Стр. 17 © The Swedish Arts Grants Committee – Jean-Baptiste Beranger
Стр. 19 © Compañía Nacional de Danza, Испания – Jesús Vallinas
Стр. 20-21 © Derida Dance Center, България – Marin Kafedjiiski
Стр. 22 © Cape Farewell, Великобритания, 'Walking Dance', 2005 – Siobhan Davies
Стр. 24 © LARGO Residências, Португалия
Стр. 25 © Villa Concordia, Bamberg, Германия
Стр. 29 © Shutterstock
Стр. 31 © Shutterstock
Стр. 32-33 © Africa Centre, London, Великобритания
Стр. 34 © Residency program 'Rupert', Литва
Стр. 35 © St James Cavalier Centre for Creativity, Малта
Стр. 38 © Villa Concordia, Bamberg, Германия – Werner Kohn
Стр. 41 © The Swedish Arts Grants Committee – Jean-Baptiste Beranger
Стр. 44 © Shutterstock
Стр. 45 © KulturKontakt, Austria – Artist: Nina Kurtela
Стр. 48 © The Swedish Arts Grants Committee – Jean-Baptiste Beranger
Стр. 51 © Kyoto Forever-Frederic Ferre, compagnie Vertical Détour – Céline Gilbert
Стр. 55 © LARGO Residências, Португалия
Стр. 56 © Africa Centre, London, Великобритания
Стр. 57 © LARGO Residências, Португалия
Стр. 60 © St James Cavalier Centre for Creativity, Малта
Стр. 61 © Shutterstock
Стр. 65 © Derida Dance Center, България
Стр. 67 © Africa Centre, Великобритания
Стр. 69 © Shutterstock
Стр. 71 © KulturKontakt, Австрия – Artist: Nina Kurtela
Стр. 72 © Derida Dance Center, България – Marin Kafedjiiski
Стр. 77 © Kyoto Forever-Frederic Ferre, compagnie Vertical Détour – Céline Gilbert
Стр. 79 © Villa Concordia, Bamberg, Германия – Nora-Eugenie Gomringer
Стр. 80 © Residency program 'Rupert', Литва
Стр. 80 © St James Cavalier Centre for Creativity, Малта
Стр. 84 © The Swedish Arts Grants Committee – Jean-Baptiste Beranger
Стр. 87 © LARGO Residências, Португалия
Стр. 89 © Derida Dance Center, България

КАК ДА ПОЛУЧИМ ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ЕС

Безплатни публикации:

- Едно копие:
чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- Повече от едно копие или плакати/карти:
От представителствата на Европейския съюз
(http://ec.europa.eu/represent_en.htm); от делегациите
в държавите извън ЕС
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm);
като се обърнете към офиса на Европа Директно
(http://europa.eu/europedirect/index_en.htm) or calling 00 800 6 7 8 9
10 11 (freephone number from anywhere in the EU) (*).

(*) Информацията е безплатна, както и повечето телефонни обаждания (макар че някои оператори, телефонни кабинки или хотели може да ви таксуват).

Платени публикации:

- чрез EU Bookshop
- (<http://bookshop.europa.eu>).

***Европа Директно ви помага да намерите отговори на
въпросите си за Европейския съюз***

Безплатен телефонен номер (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*)Предоставената информация е безплатна, както и повечето обаждания (някои оператори, телефонни кабинки или хотели може да ви таксуват).

Повече информация за Европейския съюз може да намерите в интернет
(<http://europa.eu>).

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2016 г.

ISBN 978-92-79-55087-
4 doi:10.2766/199924

© Европейски съюз, 2016 г.

Възпроизводството е разрешено с посочване на източника.

